

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för socialt arbete och psykologi

En kvalitativ undersökning av professionella socialarbetares konstruktioner av kvinnomisshandel

Anna Hammar Nyblom
Charlotte Dahlström

2014

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Socialt arbete
Socionomprogrammet

Handledare: Thérèse von Braun
Examinator: Pia Tham

Sammanfattning

En kvalitativ undersökning av professionella socialarbetares konstruktioner av kvinnomisshandel.

Anna Hammar Nyblom och Charlotte Dahlström

Syftet med undersökningen var att utifrån beskrivningar från professionella socialarbetare, som arbetat med kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld, analysera vilka konstruktioner dessa professionella socialarbetare hade av den här klientgruppens situation. Frågeställningen var vilka konstruktioner ett urval av professionella socialarbetare, som arbetat med kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld, hade. Frågeställningen var fokuserad på följande teman: kvinnans livsvärld, förhållandet till mannen, våldet i relationen och faktorer för att stanna kvar i- respektive faktorer för att lämna förhållandet. Metoden var semistrukturerade kvalitativa intervjuer. Fem professionella socialarbetare från olika kvinnojourer och socialtjänster intervjuades. Resultaten analyserades utifrån ett socialkonstruktionistiskt perspektiv samt med stöd från tidigare forskning. Undersökningens viktigaste resultat och slutsats var att de professionella socialarbetarnas konstruktion av den misshandlade kvinnans situation var att hela kvinnans livsvärld påverkades negativt av mannens misshandel. Kvinnan var ambivalent i sitt förhållningssätt till mannen och hon levde hela tiden på hoppet om att mannen skulle förändra sig. Kvinnan upplevde inte våldet som något normalt och hon gjorde alltid på något sätt motstånd mot våldet.

Nyckelord: våld i nära relation, kvinnomisshandel, normaliseringsprocessen, traumatiska band, socialkonstruktionism.

Abstract

A qualitative study of professional social workers constructions of domestic violence.

Anna Hammar Nyblom and Charlotte Dahlström

The aim of this study was to analyze the social constructions social workers formed as result of working with women who had been victims of male partner violence. The social constructions analyzed came from the social workers descriptions of the client group's situation. The question addressed was what social constructions a selection of social workers had that had worked with women who experienced violent abuse from men that they lived in a relationship with. The question was focused on the following themes: the women's life conditions, the relationship to the man, the violence in the relationship, and what the factors affected whether the woman stayed or left the abusive relationship. The method used was semi-structured qualitative interviews. Five professional social workers from different shelters and social services institutions were interviewed. The interviews were analyzed from a social constructionist perspective with support from earlier research in the area. The most important finding from the study, and conclusion, was that the social constructions the professional social workers made from working with the abused woman was that the entire life situation of the abused women was negatively affected by the abuse from the man. The abused women were ambivalent in their approach to the abusive man, and they lived on the hope that the abusive man would change his abusive ways. The women did not experience the violence as something normal and they always resisted the violence in some way.

Key words: violence in close relationships, violence against women, normalization process, traumatic bond and social constructionism.

Förord

Vi vill sända ett varmt tack till de socialarbetare som gav av sin tid och ställde upp på att bli intervjuade av oss. Utan deras öppenhet och vilja att dela med sig av sin erfarenhet hade det här examensarbetet inte blivit möjligt att genomföra.

Vi vill även tacka vår kunniga handledare Thérèse von Braun som delat med sig av sin kunskap, varit engagerad och givit oss goda råd.

Anna Hammar Nyblom och Charlotte Dahlström, 2014.

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemformulering.....	1
1:2 Syfte.....	2
1:3 Frågeställning	2
1:4 Relevans för socialt arbete.....	2
2. Uppsatsens disposition	3
3. Centrala begrepp.....	3
3:1 Normaliseringsprocessen.....	3
3:2 Traumatiska band	4
3:3 Fysiskt våld.....	5
3:4 Psykisk våld/psykisk misshandel	5
3:5 Sexuell våld	5
3:6 Materiellt våld	6
4. Kunskapsområde	6
4:1 Tidigare forskning	6
5. Teoretiskt perspektiv	10
5:1 Socialkonstruktionism	10
6. Forskningsmetod	11
6.1 Sökprocessen	12
6.2 Val av metod	12
6.3 Tillvägagångssätt.....	13
6.4 Urval	13
6.5 Vetenskapsteoretiska överväganden och analys.....	14
6.6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	15
6.7 Etiska perspektiv	16
7. Resultat.....	17
7:1 Tema 1; Kvinnans livsvärld.....	17
7:2 Tema 2; Förhållandet till mannen	20
7:3 Tema 3; Våldet i relationen	23
7:4 Tema 4; Faktorer för att stanna kvar i- respektive för att lämna förhållandet.....	27
8. Analys.....	31
8:1 Kvinnans livsvärld.....	32
8:2 Förhållandet till mannen.....	32
8:3 Våldet i relationen	33
8:4 Faktorer för att stanna kvar i- respektive för att lämna förhållandet.....	34
9. Diskussion	36
9:1 Metoddiskussion.....	40
9:2 Förslag på vidare forskning	41
Referenser.....	42
Bilagor	44
Bilaga 1. Brev till kvinnojourer och socialtjänster	44
Bilaga 2. Intervjuguide	45

1. Inledning och problemformulering

Det var främst hur media skildrade omständigheter för kvinnor i misshandelsrelationer som väckte vårt intresse för att skriva vår uppsats om kvinnomisshandel. Samtidigt var det också insikten om att kunskapen om kvinnomisshandel är viktig för oss som ska arbeta som socionomer.

Kvinnomisshandel är ett brott som tas på största allvar av bland andra FN. FN:s artikel 3 allmänna förklaring av de mänskliga rättigheterna slår fast att; "Alla människor har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet" Vidare slår artikel 5 fast att "Ingen må utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning." FN definition av våld mot kvinnor anges i deklARATIONEN om avskaffande av våld mot kvinnor, artikel 1 såsom:

"varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i eller sannolikt kommer att resultera i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller sådant lidande för kvinnor, innefattande hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet" (FN, artikel 1).

Amnesty (2004) menar att kvinnomisshandel kan jämföras med tortyr och att det utgör allvarliga kränkningar av grundläggande friheter och rättigheter. De menar vidare att kvinnomisshandel skiljer sig från andra typer av våldsbrott eftersom det oftast sker i kvinnans eget hem och det därför gör henne extra utlämnad. Vidare påstår Amnesty (2004) att misshandeln även påverkar eventuella barn som finns i familjen eftersom de inte kan värja sig mot våldet som sker i hemmet och att våldet utövas av en närstående till kvinnan är det enligt Amnesty (2004) en större risk att hon inte anmäler brottet till polisen jämfört med ett annat våldsbrott.

I en rapport från Sveriges kommuner och landsting (2006) beskrivs misshandelsförhållandet som en process som pågår över tid där mannen inte är våldsam från början, innan kvinnan har fallit för honom och det gör att hon anpassar sig till hans beteende. Mannens misshandel börjar vanligtvis med subtil psykisk misshandel som ofta, men inte alltid, eskalerar ut i fysisk misshandel (Sveriges kommuner och landsting, 2006). Därtill kommer även ekonomisk- samt sexuell misshandel som kvinnan kan utsättas för, och om kvinnan stannar kvar i relationen medför det ett stort psykiskt och

fysiskt lidande för henne och eventuella barn (Socialstyrelsen, 2009). Det sunda förnuftet säger att det är klokast för kvinnan att lämna mannen som misshandlar och förnedrar henne men enligt Sveriges kommuner och landsting (2006) är det ofta istället tvärtom så att kvinnan stannar kvar länge hos mannen som misshandlar henne.

1:2 Syfte

Syftet med vår undersökning är att utifrån beskrivningar från professionella socialarbetare, som arbetar med kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld, analysera vilka konstruktioner dessa professionella socialarbetare har av den här klientgruppens situation.

1:3 Frågeställning

Vilka konstruktioner, har ett urval av professionella socialarbetare som arbetar med kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld, av denna klientgrupp. Frågeställningen är fokuserad på följande teman:

- Kvinnans livsvärld
- Förhållandet till mannen
- Våldet i relationen
- Faktorer för att stanna kvar i- respektive faktorer för att lämna förhållandet

1:4 Relevans för socialt arbete

Enligt Sveriges kommuner och landsting (2006) är kvinnomisshandel ett fenomen som påverkar hela kvinnans livsvärld. Men det är inte bara det mänskliga lidandet på individnivå som påverkas utan socialstyrelsen (2006) menar att det också ger komplikationer på en samhällsnivå. Hit räknas ökade kostnader för exempelvis sjukvård, domstol, socialtjänsten, kriminalvård och produktionsbortfall på grund av sjukfrånvaro med mera. Enligt Socialstyrelsen (2006) var den sammanlagda uppskattade kostnaden för Sverige år 2004, för det våld som män utsatte kvinnor för, beräknat till 3300 miljoner kronor per år. Den här gör att vi anser att det är ett relevant ämne att forska kring inom socialt arbete.

Det sociala arbetet innefattar även att se till barnens bästa och enligt Sveriges kommuner och landsting (2006) är barnen som lever i misshandelsförhållanden brottsoffer och de kan behöva professionell hjälp från socialtjänsten i form av exempelvis krishantering eller skyddat boende. Enligt 5 kap. 11 § i Socialtjänstlagen

(SFS 2001:453) har kommunerna en skyldighet att hjälpa kvinnor som utsätts för våld av sin partner och den hjälpen ska främst komma via socialnämnden.

2. Uppsatsens disposition

Uppsatsens har nio avsnitt. Den inleds med avsnitt ett som redogör för vårt intresseområde i inledningen som följs av uppsatsens problemformulering. Därefter kommer uppsatsens syfte och frågeställningar. Avsnitt två, uppsatsens disposition. I avsnitt tre presenteras centrala begrepp och vilka definitioner som använts. Avsnitt fyra redovisar kunskapsområdet där tidigare forskning som faller inom undersökningens område tas upp samt de avgränsningar som gjordes i samband med sökningen efter nämnda forskning. Avsnitt fem presenterar teorin som används för att analysera resultatet i undersökningen. I avsnitt sex förklaras och redovisas hela sökprocessen, undersökningens metodval, hur undersökningen gått tillväga, vilka informanturval som gjorts och var vi placerar oss på den vetenskapsfilosofiska kartan. Vidare beskrivs validitet, reliabilitet och generaliserbarhet samt på vilket sätt vi tagit hänsyn till de etiska perspektiven. I avsnitt sju presenteras resultatet av undersökningen samt citat och i avsnitt åtta analysen av nämnda resultat. Uppsatsen avslutas med avsnitt nio som innehåller en diskussion där vi knyter tidigare forskning till uppsatsens resultat. Det avsnittet innehåller även en metoddiskussion samt förslag på vidare forskning.

3. Centrala begrepp

I det här avsnittet kommer centrala och viktiga begrepp som många forskare använder sig av och som används i den tidigare forskningen, att förklaras. De begreppen som förklaras här är också centrala och viktiga i den här undersökningen.

3:1 Normaliseringsprocessen

Normaliseringsprocessen är en teoretisk modell framtagen av Lundgren, 1984. Normaliseringsprocessen är enligt Lundgren (2012) en strategi för överlevnad och vad som inträffar när kvinnan systematiskt utsätts för våld. Lundgren (2012) beskriver att våldet kommer smygande och är i början subtilt och blir till slut internaliserat i kvinnans livsvärld. Vad mannen tänker och känner blir hennes tankar och känslor och det som varit helt otänkbart för kvinnan innan hon träffade mannen blir accepterat och som en del av livet.

Att mannen isolerar kvinnan och förbjuder henne att träffa vänner och släkt gör att hon saknar utifrånperspektiv och bara har mannens referensram för vad som är normalt.

Lundgren förklarar vidare att gränserna för vad kvinnan accepterar suddas ut och förskjuts och våldsamheter ses till slut som kärleksförklaringar från mannen. Mannens norm för hur han tycker att kvinnan ska vara gör att hon anpassar sig därefter och utplånar sig själv. Det betyder att hon börjar se på sig själv med mannens ögon och internaliserar därmed våldet. Kvinnan tar då över mannens motiv för våldet och lägger skulden hos sig själv (Lundgren, 2012).

När Holmberg och Enander (2011) skriver om normaliseringsprocessen beskriver de att våldet är planerat och inte sker i blint raseri utan mannen bestämmer var, när och allvarlighetsgraden av våldet. Det är en strategi från mannens sida som har som mål att kontrollera- och sätta gränser för kvinnan. Mannen vill med det visa för henne vad det betyder att vara kvinna och man och han konstruerar därigenom sin egen manlighet. Mannens kontroll över kvinnan skapar starka erotiska upplevelser och det blir till slut ett mål i sig för honom (Holmberg & Enander, 2011).

3:2 Traumatiska band

Holmberg och Enander (2011) menar att alla känslor kvinnan och mannen har till varandra sammanflätas till traumatiska bindningar som gör det svårt för kvinnan att lämna mannen som misshandlar henne. En ojämn maktbalans finns alltid representerad mellan mannen och kvinnan i förhållandet och mannen får kvinnan att svika sig själv. Upplevelsen för kvinnan, när mannen växlar mellan våld och värme, gör att den traumatiska bindningen till honom blir stark. Känslorna sammanflätas och blir ett starkt band till mannen. De traumatiska bindningarna menar Holmberg och Enander (2011) får kvinnan att ljuga för- och svika sig själv. Kvinnan gör alltid motstånd mot mannens våld men motståndet behöver inte vara fysiskt eller ens stort. Motståndet kvinnan gör kan bestå i att hon vänder bort huvudet när hon blir våldtagen eller att hon håller sig undan när hon märker att mannen är arg och på väg att misshandla henne. Kvinnan kan genom motståndet, uppleva sig ha kontroll, men hon har det oftast inte, känslan är istället en illusion och förgäves. Illusionen av kontroll kan för kvinnan, verka kvarhållande i förhållandet eftersom hon då inte ser sig själv som en misshandlad kvinna utan en kvinna med kontroll och makt över sitt liv.

Holmberg och Enander (2011) beskriver att i uppbrottsprocessen måste det känslomässiga bandet till mannen brytas. Kvinnan måste gå igenom ett antal faser innan hon helt kan klippa banden med mannen. Den första fasen är kärleksfasen. Kärleken

beskrivs av kvinnorna som mycket passionerad, den största de någonsin upplevt. Den andra fasen är hat. Hat ligger nära kärlek och växling mellan de här känslorna sker hela tiden. Till slut känner kvinnan endast hat till mannen. Den tredje fasen är när kvinnan känner medlidande och tycker synd om mannen. Denna fas är oftast den längsta och kan pågå under lång tid, även efter uppbrottet från mannen (Holmberg & Enander, 2011).

3:3 Fysiskt våld

Med fysiskt våld menas att mannen ger sig på kvinnan fysiskt genom att han exempelvis river, biter, slår, brännmärker, tar stryptag och ger knytnävsslag. Men även att använda olika typer av vapen för att skada kvinnan är fysiska övergrepp (Socialstyrelsen, 2009). Hot: Att mannen hotar kvinnan med att han ska skada henne eller någon i hennes närhet. Men det kan även vara hot om att han ska skada sig själv såsom självmord. Det behöver inte vara det han säger som är hotfullt utan även sättet han säger det på. Gester kan också vara hotfulla (Socialstyrelsen, 2009). Isdal (2001) beskriver fysisk misshandel som något en person gör mot en annan person i avsikt att få denne att avstå från något eller att göra något mot sin vilja och det gör förövaren genom att använda fysisk makt som smärtar och påverkar personen.

3:4 Psykisk våld/psykisk misshandel

Isdal (2001) menar att psykisk misshandel är att dominera och manipulera en annan person med hjälp av makt och hot. Isdal (2001) beskriver de sju viktigaste undergrupperna till psykisk misshandel. De är direkt- och indirekt hot, degraderande och förödmjukande beteende, kontroll, utåtagerande svartsjuka, isolering och emotionellt våld. Socialstyrelsen (2009) menar att psykisk misshandel är att mannen är kränkande och talar nedsättande mot kvinnan och att han använder sig av förnedrande ord, att systematiskt kränka kvinnan genom att tala om hur dålig hon är eller kritisera hennes utseende, att förlöjliga och nedvärdera henne. Ägandebegär och extrem svartsjuka gentemot kvinnan kan också räknas till psykisk misshandel. Men även att isolera kvinnan så att hon inte får möjlighet att exempelvis träffa vänner eller att kvinnan blir hindrad från att röra sig fritt, är psykisk misshandel (Socialstyrelsen, 2009).

3:5 Sexuell våld

“Sexuellt våld utgörs av alla handlingar som riktas mot en annans sexualitet, som genom att det smärtar, skadar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller att avstå från att göra något den vill” (Isdal, 2001, s. 43). I likhet med Isdals definition menar Socialstyrelsen (2009) att sexuellt våld är att tvinga

sig till samlag eller andra sexuella handlingar fysiskt eller genom hot men även fysiskt våld i samband med samlag. Sexuellt våld kan även vara att kvinnan tvingas att titta på pornografi eller att hon tvingas att utöva sexuella handlingar inför andra (Socialstyrelsen, 2009).

3:6 Materiellt våld

Isdal (2001) menar att materiellt våld är ett substitut för fysiskt våld. Det kan handla om att mannen förstör möbler och inredning i hemmet istället för att slå kvinnan. Socialstyrelsen (2009) skriver att det också är ett sätt att ta kontroll över kvinnan. Det kan ske genom att mannen tar hand om kvinnans lön och eventuellt endast låter henne få fickpengar (Socialstyrelsen 2009).

4. Kunskapsområde

I det här avsnittet kommer tidigare forskning som är relevant för uppsatsen att presenteras. Det vi övervägande valt att inrikta avsnittet om tidigare forskning på, är forskning som fokuserar på svenska förhållanden, gjord av svenska forskare. Anledningen till det är att eftersom det finns mycket forskning inom och närliggande till vårt intresseområde, ansåg vi att det var mest relevant för vår undersökning.

4:1 Tidigare forskning

Kvinnomisshandel är ett ständigt aktuellt ämne. Enligt Brå (2014) anmäldes år 2012, 28,400 fall av misshandel mot kvinnor över 18 år. Det sker en ökning av anmälningar av kvinnomisshandel idag och det kan enligt Brå bero på att lagstiftningen ändrades under 80-talet så att en anmälan av kvinnomisshandel inte längre kan återtas (Brå, 2014). Mannen har genom historien varit överhuvudet i familjen och i samhället. En kvinna ansågs vara mannens egendom enligt de gamla landskapslagarna. (Eliasson, 2000). Det var då mannens fulla och lagliga rätt att aga sin hustru. År 1736 fick dock Sverige en lag som förbjöd mannen att allvarligt skada eller att slå ihjäl sin hustru när han agade henne. 1864 avskaffades husagan i Sverige och det innebar att mannen inte längre fick aga sin hustru (Sveriges kommuner och landsting, 2006).

I en studie av Wood (2001) undersöktes hur kvinnorna själva beskrev våldet de utsatts för. Wood menar att kvinnan omedvetet ljugar för sig själv och att hon bolstrar in sanningen om orsaken till varför mannen misshandlar henne. Det sker för att sanningen om att kvinnan är misshandlad blir för hård att bära. Om kvinnan uttalade sanningen för sig själv och omgivningen, skulle hon inte kunna fortsätta att ha ett förhållande med

mannen eftersom det då skulle bli för smärtsamt för henne när hon inser hur hennes livssituation verkligen ser ut.

Enander och Holmberg (2008) beskriver begreppen traumatiska band. De traumatiska banden består av emotionella och sammansatta band. De emotionella banden är de starka känslor som kvinnan har för mannen. Känslorna är kärlek, rädsla, hat, medlidande, skuld och hopp och de sammansatta banden är; en önskan om att förstå honom, beroende och internalisering. Enander och Holmberg (2008) beskriver känslorna av kärlek, rädsla och hat som starka och som tre känslor som är motsatta varandra men som ändå är starkt sammanflätade i kvinnors berättelser om sina förhållanden med mannen. De sammanflätade känslorna växlar och kan även förekomma parallellt. Känslan av att försöka förstå mannen som misshandlar är ett försök att skapa mening i förhållandet och en känsla av samstämmighet i en traumatisk situation men det har också en bindande effekt på deras förhållande. Kvinnans känsla av att mannen är beroende av henne gör att de binds tätare tillsammans och att hon därför har svårt att lämna honom.

Lundgren (2012) menar att våldet normaliseras för kvinnan. Att hon ser på våldet som ett normalt inslag i vardagen. Kvinnans gränser för vad som är normalt och onormalt i förhållandet med mannen suddas ut och förskjuts och kvinnan misstar till slut mannens misshandel för kärleksförklaringar. Hennes uppfattning om definitionen av en misshandlad kvinna förändras också. Lundgren menar vidare att isoleringen som kvinnan utsätts för i förhållandet med mannen, både av mannen men även självvalt, gör att hon till slut endast har den misshandlande mannens referensram av verkligheten.

Mannens växlingar mellan värme och våld bidrar till att binda kvinnan närmare honom och kvinnan lever på de stunder när hon behandlas bra av sin man. Mannen är i full kontroll eftersom det är han som avgör när och hur våld- och värmeväxlingarna sker och gör då att gränsen mellan kärlek och våld suddas ut för kvinnan. Lundgren menar att våldet till slut internaliseras inom kvinnan och hon tar till sig mannens bild av verkligheten och i och med det gör våldet till sitt eget ansvar. Lundgren menar vidare att gränsen mellan liv och död tillslut suddas ut för kvinnan och hon vet inte längre hur farligt hon lever. När kvinnan kommit till det stadiet i förhållandet slutar hon att handla (Lundgren, 2012).

Hydén (1999) beskriver att föreställningen att kvinnan inte lämnar ett förhållande är fel. Kvinnan lämnar förhållandet varje gång hon för sig själv uttrycker en önskan om att inte vara kvar. Hon menar att vissa kvinnor lämnar sin våldsamme man psykologiskt, genom att avskärma sig och att mannen då inte kan komma åt henne. Hydén menar att rädslan kvinnan känner för mannen inte endast är en passiv känsla hos kvinnan utan den även kan ses som ett motstånd mot våldet. Vi förknippar vanligtvis motstånd med handling. Rädsla, hjälplöshet och motstånd är nära förknippade med varandra skriver Hydén. Hon menar att denna nära relation kan beskrivas som att rädsla är motståndet, från den som förmodas vara maktlös.

Holmberg och Enander (2011) skriver att anpassning och motstånd är falska dikotomier och egentligen bör förstås som att motstånd är en slags anpassning. De ger ett exempel där en av intervjupersonerna gömde en galge i sängen för att försvara sig mot sin makes sexuella övergrepp och att det kan ses som ett motstånd. Men det är, skriver Holmberg och Enander, egentligen en anpassning till en absurd tillvaro som hennes make har skapat. Jämför det med Lundgrens (2012) framställan av kvinnorna som inte gör motstånd eftersom att de antas vara normaliserade. Men Enander och Holmberg (2008) menar att motstånd är en slags anpassning och därför gör även Lundgrens normaliserade kvinnor motstånd, om än subtilt.

Enander och Holmberg (2008) beskriver vidare att kvinnan binds till mannen men att motståndet inte leder till att hon lämnar honom. De menar att för att kvinnan ska kunna lämna mannen måste hon komma till en vändpunkt. En vändpunkt där hon inte har mer att ge mannen och att det är en fråga om liv eller död för kvinnan. Att kvinnan tappade hoppet om att mannen skulle förändra sitt beteende, beskrivs också som en vändpunkt för kvinnan. Eller att kvinnan har en närstående eller ett djur som utsätts för fara av den misshandlande mannen kunde också göra att kvinnan till slut lämnade honom. Enander och Holmberg beskriver också att kvinnorna inte riktigt vill kännas vid att de är misshandlade. De har i viss mån normaliserat våldet och därmed förminskar de våldets grovhet inför sig själva. Det är först när de har förstått att de har blivit misshandlade som de kan bryta den sista traumatiska bindningen till mannen, nämligen skulden.

Senare har Enander lagt till ytterligare ett band som hon kallar för det bortglömda bandet, skam (Enander, 2011). Enander beskriver där att kvinnorna betraktar sig som dumma som har låtit sig luras, som stannat och tillåtit, som varit blinda, som

misshandlats och som gett med sig och att denna dumhet är förknippat med skam hos kvinnorna. Skammen, menar Enander, kan verka kvarhållande för kvinnorna eftersom de skäms för att de är dumma som stannar och ju längre tiden går desto större blir skammen och det gör att det är svårare att lämna förhållandet.

Kvinnorna som Wood (2001) intervjuade förklarar männens beteende på två olika sätt. Med Fairy tail romance narrativ talade kvinnan om mannen i romantiska ordalag men när kvinnan inte längre kunde hålla sig till den föreställningen växlade hon över till Dark romance narrative. I Dark romance narrative använder kvinnan mannens dåliga uppförande för att bortförklara våldet med att kvinnan får räkna med att män har ett dåligt uppförande ibland. Till exempel att han dricker för mycket, svär och behandlar kvinnan illa och att det ligger i sakens natur att män är sådana.

Den tidigare forskningen kan beskriva varför kvinnan stannar i förhållandet, men på olika sätt. Wood (2001) menar att kvinnan gör det möjligt att stanna genom att förklara mannens beteende som sociala konstruktioner och gör därmed beteendet acceptabelt. Hydén (1999) menar att kvinnorna inte accepterar mannens beteende utan lämnar mannen mentalt, genom ett subtilt motstånd. Enander och Holmberg (2008) menar att kvinnorna är intrasslade i emotionella band med höga toppar och djupa dalar. Det gör att hoppet om förändring av mannens beteende och förhoppningen om att förhållandet ska bli bra, alltid finns närvarande. Enander och Holmberg (2008) beskriver att kvinnorna gör motstånd om än i olika grad medan Lundgren (2012) menar att kvinnor inte gör motstånd eftersom de invaggats i föreställningen att våldet är en normal del av livet. Det här gör att de inte lämnar mannen just på grund av att det är en normal företeelse.

Begreppet normaliseringsprocessen har mött kritik bland annat av Hydén (1999) som menar att det inte är rimligt att kvinnor idag skulle anse att misshandel är någonting normalt. Hydén (1999) kritiserar också Lundgren (2012) för att hon skildrar anpassning hos kvinnorna som utesluter att de gör motstånd. Det kan göra det svårt för den misshandlade kvinnan att känna igen sig i Lundgrens normaliseringsprocess eftersom kvinnorna ofta anser att de gör motstånd. Hydén (1999) menar att äktenskapets arena gör att våldet inte ses som normalt men inte heller helt tvivelaktigt, det behöver inte betyda att förhållandet avslutas. Man kan därför förhandla om våldet inom äktenskapet och förhålla sig till det. Hydén har å sin sida fått kritik för att hon jämför mannen

och kvinnan och benämner våldet mannen utövar, som en tvivelaktig äktenskaplig handling och som ett gemensamt gräl. Hon har också kritiserats för att ha intervjuat paren gemensamt. Man bör ha det i åtanke speciellt när man läser om kvinnorna då de kanske inte har vågat säga vad de känner när mannen är med. Holmberg och Enander (2011) kritiserar också Lundgren (2012) eftersom de tycker att hon ger en alltför svartvit bild av samhället, med en allt för strikt över- och underordnad könsstruktur som inte tar hänsyn till olika skiftningar i samhället. Lundgren använder sig av strukturella perspektiv medan Hydén (1999) menar att det handlar om maktrelationer mellan människor. Dessutom menar Holmberg och Enander (2011) att kvinnorna i Lundgrens (2012) normaliseringsprocess uppfattas som passiva eftersom de i och med att de normaliserat våldet inte gör motstånd.

5. Teoretiskt perspektiv

I det här avsnittet kommer vald teori och perspektiv att presenteras samt varför vald teori är lämplig i den här undersökningen.

5:1 Socialkonstruktionism

Enligt det här perspektivet så är det de sociala konstruktionerna som styr hur vi beter oss i samhället. Payne (2008) menar att de sociala konstruktionerna är skapade utifrån våra erfarenheter och de återskapas i sociala interaktioner med andra människor. Burr (2003) menar att de sociala konstruktionerna är oskrivna regler och normer som gör oss civiliserade och de uppfattas som en sanning för samhällsmedborgarna. Men det finns ingen absolut sanning utan bara olika sätt att konstruera tillvaron på och den är beroende av kontexten och det finns inga objektiva fakta utan allt är beroende av människans upplevelse av situationen.

Burr (2003) anser att hur vi tror samhället ser ut är baserat på våra subjektiva observationer av samhället. Hon menar också att vi enligt socialkonstruktionism bör vara försiktig med hur vi ser på världen eftersom det inte nödvändigtvis behöver vara på det sätt som vi tror att det är. Vi kan därför inte ta för givet att just vårt samhälle eller vårt sätt att leva är det rätta. Det ligger inte i sakens natur att vara på ett visst sätt utan det är konstruerat av oss människor via sociala interaktioner.

Hur den sociala konstruktionen ser ut beror på var vi i världen vi bor och i vilken tidsålder vi lever i menar Burr (2003). Ett exempel vi ser på det påståendet är

förändringen av lagen i det avseendet att det i Sverige, längre tillbaka, var lagligt att slå sin hustru (Sveriges kommuner och landsting, 2006). Men idag är det olagligt. Wetherell och Maybin (1998) menar även att en individs olika valmöjligheter beror på vilken tidsålder en individ lever i. Människor kan inte agera sig på vilket sätt som helst utan är beroende av kontexten. Burr (2003) menar att vi ser på saker och ting olika beroende på vilken kultur vi lever i och vilka ekonomiska förutsättningar det samhälle som vi växer upp i har. Den kultur vi föds inom har redan färdiga konstruktioner som vi anpassar oss efter redan från barndomen och vi återskapar de konstruktionerna genom vår kultur och då främst via vårt språk. Wetherell och Maybin (1998) menar att det måste finnas en överensstämmelse mellan kulturens synsätt och hur individen beter sig i samhället. Individen kan inte avvika från samhällsnormen allt för mycket eftersom det då finns en risk för att hen anses som konstig.

Wetherell och Maybin (1998) skriver att kontexten är ständigt föränderlig och flytande och människan förändras också beroende på kontext. Eftersom vi är intresserade av att undersöka professionella socialarbetares konstruktioner av hur misshandlade kvinnors livsvärld ser ut och förändras, kan social konstruktion vara en relevant teori att använda. Wetherell och Maybin, (1998) menar att sociala konstruktioner bidrar till en inre dialog hos människor som skapar en konflikt mellan samhällets och individens synsätt. Det betyder att de beslut en individ tar och de val hen gör har sin grund i den sociala världen. Varje social konstruktion som skapats i samhället reflekteras också i form av olika typer av agerande bland samhällsmedborgarna menar Burr (2003). Både de professionella socialarbetarna och de kvinnor som de har träffat i sitt arbete, kan enligt det här perspektivet ha blivit påverkade av de konstruktioner som finns i samhället. Eftersom vårt syfte är att undersöka vilka konstruktioner de professionella socialarbetarna har av kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld anser vi att social konstruktion är en relevant teori att använda i det här examensarbetet.

6. Forskningsmetod

Under det här avsnittet kommer metoden för undersökningen att presenteras. Här kommer även validitet och generaliserbarhet att diskuteras. Även den etiska diskussionen kommer att presenteras här.

6.1 Sökprocessen

Sökning efter tidigare forskning gjordes i databaser som tillhandahåller forskningsartiklar som fokuserar på ämnet det här examensarbetet kommer att studera. De sökord som användes var "domestic violence", normalization, "normalization process", abused, "abused woman", normaliseringsprocess*, kvinnomisshandel och "misshandel i nära relation". Sökningen skedde i databaserna EBSCO Host, SocIndex, Google Scholar och Libris.

6:2 Val av metod

Eftersom studiens syfte och frågeställning utgår från subjektiva upplevelser har vi valt att använda oss av en halvstrukturerad kvalitativ intervju med en temainriktad intervjuguide. En temainriktad intervjuguide är ett manus som strukturerar intervjun med en översikt över de ämnen som ska undersökas och frågor baserade på temana (Kvale & Brinkmann, 2009).

Larsson (2005) beskriver att halvstrukturerade intervjuer ger möjlighet för intervjuaren att ställa följdfrågor på temafrågorna vilket även var vår avsikt med intervjuerna. Genom de kvalitativa intervjuerna får intervjuaren kunskap från informanterna genom deras egna ord och får då ta del av deras subjektiva upplevelser som känslor, tankar och beskrivningar av den intervjuade personens livsvärld (Larsson, 2005; Kvale och Brinkmann, 2009). En halvstrukturerad kvalitativ intervju använder sig av en intervjuguide med frågor. Intervjuguidens frågor av det som intervjuaren vill undersöka är indelade i teman (Kvale & Brinkmann, 2009). En halvstrukturerad intervju gör det möjligt för intervjuaren att ställa följdfrågor och spinna vidare på intressanta trådar i informanternas utsagor. Vi valde till det här examensarbetet teman utifrån vad som varit aktuellt i tidigare forskning.

Kvale och Brinkmann (2009) förklarar att man ska intervjua så många som behövs för att få svar på sin forskningsfråga. Patton (2002) menar att det inte finns någon regel för hur många informanter det behövs till en kvalitativ forskningsundersökning utan antalet personer som ska intervjuas beror på vad som kan anses vara lämpligt och vad forskaren vill uppnå med sin undersökning, sammantaget med den uppsatta tidsramen forskaren har till sitt förfogande. Patton beskriver vidare att inom kvalitativ forskning uppstår teoretisk mättnad av undersökningsmaterialet när ingen ny information längre framkommer via intervjuerna. Då menar Patton att forskaren kan avsluta sin

datainsamling till undersökningen. Inom ramen för vårt examensarbete har vi tidsmässiga begränsningar som gör att vi anser att fem informanter kommer att täcka behovet för att få rika beskrivningar av det vi undersöker. Den avvägningen gör vi för att tidsmässigt hinna intervjua och transkribera noggrant men ändå få så pass bra och tät information att vi kan göra en bra analys på den insamlade empirin.

6:3 Tillvägagångssätt

Intervjuguiden som använts i studien har utformats för att kunna besvara det syfte och frågeställningar som studien har. Informanterna har själva fått valt mötesplats och tidpunkt för intervjun. Intervjuerna var i genomsnitt en timme långa och det är en rimlig tid för att informanterna skulle hinna besvara frågorna. Dessutom hade en längre intervjutid försvårat för både oss och informanterna att hålla fokus.

Intervjuerna spelades in med diktafon för att sedan transkriberas. Transkribering innebär att intervjumaterialet skrivs ner ordagrant (Olsson & Sörensen, 2011). Vi har vid transkriberingen därför inkluderat ord som "eh", "mm" och pauser i texten men i viss mån har, om det förekommit väl frekvent, utfyllnadsord som "liksom" redigerats bort i användandet av citaten. Det gör vi av respekt för informanterna och för att citaten ska bli mer lättlästa. Den litteratur som valts till uppsatsen var den som ofta var hänvisad till i referensförteckningar av andra forskare och av de författare som var återkommande vid sökningar.

6:4 Urval

Inför undersökningen gjordes först ett strategiskt urval av de ställen som skulle få förfrågan om att delta i en intervju. Ett strategiskt urval är enligt Patton (2002) att utifrån en större population välja ut en grupp informanter som kan tänkas kunna bidra med rik information om ämnet för undersökningen.

Förfrågan för intervju skickades via mejl och förfrågningar per telefon till 12 kvinnojourer och avdelningar inom socialtjänsten som arbetar med kvinnomisshandel. Förfrågan för intervju skickades ut till en mellanstor- och en större stad. Se bilaga ett, Brev till kvinnojourer och socialtjänst. Brevet författades och skickades ut i ett tidigt skede av examensarbetet och syfte vi hade med undersökningen när vi skickade ut brevet ändrades innan vi fick tag på de informanter som vi slutligen intervjuade. Därför överensstämmer inte brevet syfte med examensarbetet i slutversionen. De flesta informanter i undersökningen fick vi dessutom huvudsakligen kontakt med via telefon

och inte via det brev som skickades ut. Urvalet föll till sist på fem informanter och intervjuerna gjordes sedan vid tre olika kvinnojourer/socialkontor. Vid två kvinnojourer/socialkontor har kontakt erhållits med en professionell socialarbetare som i sin tur valt ut en medarbetare för intervju. Patton (2002) beskriver att ett sådant tillvägagångssätt av urval kallas för ett snöbollsurval och det bygger på att en tillfrågad informant rekommenderar nästa informant som i sin tur kan rekommendera ytterligare nästa informant. Fem professionella socialarbetare från kvinnojourer och socialkontor valdes således, på det här sättet, ut för intervjuer. En fördel med snöbollsurval kan vara att den professionella socialarbetaren som valt en annan medarbetare för intervju känner den personen och på så sätt vet att hen har den kvalitén och yrkeserfarenhet som lämpar sig för en intervju. Intervjupersonerna benämns i examensarbetet som informanter eller som professionella socialarbetare.

6:5 Vetenskapsteoretiska överväganden och analys

Den vetenskapsfilosofiska positioneringen i den här undersökningen är fenomenologi. Fenomenologi undersöker hur individer upplever ett fenomen (Kvale & Brinkmann, 2009) och dess mål är att få en djupare förståelse för meningen med våra vardagsupplevelser (Patton, 2002). Vi vill i undersökningen få en förståelse för informanternas upplevelser av ett specifikt fenomen genom deras rika beskrivningar via kvalitativa intervjuer.

Resultatet av vår undersökning är indelat i teman och det har vi sedan analyserat med socialkonstruktionistisk teori. Analyserandet av resultatet i undersökningen är inspirerat från hermeneutiken. Hermeneutik innebär enligt Larsson (2005) att tolka hela innebörden av en text utifrån textens olika delar, indelade i teman. Larsson menar också att forskarens förförståelse har stor betydelse för hur man via hermeneutiken tolkar en text. Det är vad forskaren, genom sin erfarenhet, redan har för uppfattning som kan påverka hur hen tolkar texten. Därför är det som forskare viktigt att vara observant på- och ta hänsyn till och väga in sin egen förförståelse vid texttolkandet.

Vid transkriberandet av intervjumaterialet från våra informanter skapas en text som tolkas med hjälp av den hermeneutiska cirkeln. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver den hermeneutiska cirkeln som en god spiral som ger forskaren en djupare förståelse för meningen med texten genom att forskaren i processen växlar framåt och bakåt mellan delarna och helheten i texten. Förståelsen för det vi undersöker växer sålunda genom

den hermeneutiska cirkeln fram mellan vår förståelse och den nya kunskap som vi gör i tolkandet. Det innebär att de olika delarnas mening i texten tillsammans utgör en helhet för att förstå den helhetliga meningen. Vi har i vår undersökning analyserat teman, växlat mellan temana och gjort en helhetsanalys. Vi har därefter jämfört analysresultatet med tidigare forskning.

Vår egen förståelse inför ämnet för vår undersökning består till största del av den allmänna bild vi fått via media. Eftersom ingen av oss arbetat med våldsutsatta kvinnor eller har upplevt fenomenet i vår privata närhet finns inte heller där någon direkt förståelse som påverkar. Men däremot har vi när vi läst tidigare forskning inför uppsatsens tillblivelse, fått ny förståelse som påverkar hur vi tolkar vårt intervjumaterial.

6:6 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Kvale och Brinkmann (2009) beskriver att validitet kan översättas med giltighet och riktighet i ett uttalande. I undersökningens fall innebär det att forskaren undersöker det som avses ska undersökas. Det uppnås bland annat genom att forskaren mäter det som är relevant för undersökningen. Att ha en hög intern validitet innebär att ett antal, för undersökningen representativa, fall studeras noga (Larsson, 2005). Larsson menar också att vissa krav ska ställas på intervjuaren för att säkra validiteten i ett intervjumaterial. Det är bland annat intervjuarens egna egenskaper och förmågor såsom dennes skicklighet och förmåga till empati samt att intervjuaren ställer relevanta och tydliga frågor som kan ge rika beskrivningar av det som ska undersökas. Vi har i vår undersökning verkat för att intervjuguiden ska innehålla relevanta teman och frågor. Vi har även arbetat för att ställa frågorna på så sätt att informanterna givits chansen att ge så rika beskrivningar som möjligt för att på så sätt säkra den interna validiteten.

Kvale och Brinkmann (2009) beskriver vidare att reliabilitet betyder tillförlitlighet i relation till forskningsfrågan. Med det menas att andra forskare ska kunna upprepa undersökningen med samma metod, men vid en annan tidpunkt och få samma eller liknande resultat. Det är också något vi strävat efter i vår undersökning. Genom att båda medförfattarna har analyserat den transkriberade texten av intervjuerna och sedan jämfört resultatet i en så kallad undersökartriangulering. Larsson (2005) beskriver att undersökartriangulering är en metod för forskaren att öka säkerheten och trovärdigheten i undersökningens resultat.

Kvale och Brinkmann (2009) beskriver olika former av generaliserbarhet. Den naturalistiska generaliserbarheten fås från erfarenhetsbeskrivningar som exempelvis professionella kan dela med sig av, en så kallad tyst kunskap. Den tysta kunskapen grundas i erfarenhet och när den uttalas av de professionella socialarbetarna blir den till uttrycklig påståendekunskap. Våra informanter är professionella socialarbetare med en sammantagen lång erfarenhet av att arbeta med kvinnor som utsatts för mäns partnervåld. De har genom sin yrkeserfarenhet byggt upp en stor kunnighet inom området, en så kallad tyst kunskap. Genom intervjuerna har denna kunskap omsatts i uttrycklig påståendekunskap som förmedlas till oss som undersökare. Det gör att vi har en god förutsättning för en naturalistisk generaliserbarhet av vårt intervjumaterial.

6:7 Etiska perspektiv

Vid tillblivelsen av en undersökning måste forskaren ta hänsyn till fyra etiska principer (Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, 2002). Dessa etiska principer är framtagna för att ingen oetisk forskning ska kunna förekomma och för att informanten ska skyddas från skador och kränkningar (Hermerén, 2011). De fyra principerna är enligt vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002); informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att forskaren ska informera informanten om vad som är syftet med studien. Forskaren ska också informera informanten om att denne kan avbryta intervjun när som helst. Informationskravet är för informantens säkerhet så att hen kan styra över sin egen medverkan i studien och ha vetskap om vad som ska ske.

Samtyckeskravet innebär att informanten själv ska lämna samtycke till att medverka. Det är också för informantens säkerhet att kunna bestämma om hen ska medverka i en intervju eller inte. Det betyder också att informanten kan avbryta sin medverkan om hen skulle vilja utan att utsättas för sanktioner från forskaren.

Konfidentialitetskravet innebär att forskaren har tystnadsplikt och inte får lämna ut information om informanten eller dess utsaga, till tredje part. Det betyder också att informanten ska oidentifieras i intervjumaterialet och att intervjumaterialet ska förvaras oåtkomligt för obehöriga.

Nyttjandekravet innebär att forskaren inte får använda sitt intervjumaterial eller sin studie till något som det inte var tänkt från början (Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, 2002).

Vid intervjuerna informerades alla informanter om att intervjun var frivillig och att de kunde avbryta om- och närhelst de själva skulle vilja. De informerades också om att de skulle vara anonyma och att ingen information skulle kunna härledas till dem eller deras arbetsplats. Informanterna informerades om att intervjun skulle spelas in och vad intervjun skulle användas till. Informanterna blev även erbjudna att läsa uppsatsen efter att den färdigställts.

De fem kvinnliga informanterna är i vår undersökning helt aidentifierade och benämns endast med Informant och ett nummer eller som professionella socialarbetare. Informant 1, 4 och 5 är medelålders kvinnor med lång yrkeserfarenhet av våldsutsatta kvinnor. Informant 2 är en ung nytexaminerad socionom som varit yrkesverksam cirka ett år. Informant 3 är i 30-årsåldern med några års yrkeserfarenhet av våldsutsatta kvinnor.

7. Resultat

I nedanstående avsnitt redovisas resultatet av intervjuerna. Resultatet är indelat utifrån de teman som vi hade för avsikt att undersöka. Hur informanterna har tolkat kvinnans livsvärld, förhållandet till mannen, våldet i relationen och faktorer för att stanna kvar i- respektive för att lämna förhållandet.

7:1 Tema 1; Kvinnans livsvärld

Med kvinnans livsvärld menar informanterna det som både finns runt omkring kvinnan och det som är viktigt för henne, såsom barnen, släkt och vänner, arbete och fritidsintressen. Det innefattar även kvinnans inre livsvärld såsom hennes självförtroende och självbild. Under relationens gång förskjuts kvinnans gränser för vad som anses vara normalt, det belyser Informant 1 på det här sättet:

"Men vad är bra i deras (kvinnans) ögon? Det är det man måste undersöka också. Det som är normalt alltså, om normen är här (visar lågt med handen) när man sjunker till golvet, då är bra kanske tio centimeter ovanför golvet. Men bra för normen är fortfarande här, (visar högre upp med handen). Dom når inte ens normen, men i deras ögon, eftersom dom har

varit i botten. Dom tappar alltså känslan till normen, vad är normalt? Dom tappar känslan av det normala, som sagt". Informant 1.

Informant 2 beskriver att kvinnans självförtroende försämras så att hon inte ser sina egna resurser på grund av mannens sätt att vara mot henne.

"[...] att prata på ett speciellt sätt med kvinnan så att hon tappar självförtroendet. Ja, men jag är ju värdelös, jag är ju liksom inte värd någon annan, en bättre relation, en bättre man, ingen kommer att tycka om mig, vem ska bry sig om mig om jag lämnar honom. Han är den bäste som jag kan få". Informant 2.

Informant 3 beskriver att kvinnan då lätt blir osjälvständig och kan få svårt att ta de mest enkla beslut.

"Vi erbjuder alltid kaffe och the när kvinnorna kommer hit, och då kan man fråga: vill du ha kaffe eller the? Och då säger hon "vad ska du ta?" och det kan vara ganska, liksom talande i hela hennes förhållningssätt, att jag är fullständigt anpassad efter andra och att det blir för svårt och jobbigt att fatta ett så enkelt beslut, man vet inte vad man tycker om ens, kanske. Vet inte om jag vill ha kaffe eller the, för jag har inte sån kontakt med mig själv...". Informant 3.

Informant 1 beskriver att mannen försöker uppfostra kvinnan och att hans arbete går ut på att försöka förändra henne så att hon passar in i hans norm och det kan han göra bland annat genom att isolera henne. Informant 1 förklarar att en fristad för kvinnan kan vara hennes arbete. Eftersom kvinnan då får ett utifrånperspektiv och får komma hemifrån.

"Dom försöker, det är svårt, arbetet är ändå ett väldigt skyddat område. Jag ser skillnad på de kvinnor som har arbete och de som inte har arbete. Eftersom dom får bekräftelse på arbetet gör det jätte-, jättemycket för deras självförtroende". Informant 1.

Men informanterna förklarar att det även kan göra att det blir ytterligare ett stressmoment för kvinnan, om mannen ställer orimliga krav. Det kan exempelvis vara så att mannen kräver full insyn i vad kvinnan gör under sitt arbetspass. Kvinnan kan manipuleras att avsluta sina fritidsintressen, både med kärleksmotiv, för att mannen alltid vill att de ska vara tillsammans och/eller med kränkingsmotiv som att kvinnan ändå är för dålig på det hon gör och att det inte finns någon anledning för henne att fortsätta. Informant 1 förklarar vidare att vissa kvinnor kan se att de själva har resurser medan andra kvinnor kan känna sig helt utplånade. Kvinnan internaliserar mannens syn på henne och hon gör mannens bild av henne till sin egen.

Informant 5 beskriver att kvinnan förtränger att barnen far illa av förhållandet därför att det blir för smärtsamt för henne att se att barnen kan ha tagit skada. Hon menar att kvinnan ofta lägger skulden hos sig själv och urskuldar mannen med att han är en bra pappa eller att mannen aldrig behandlat barnen illa. Med det här menar hon att kvinnan lurar sig själv genom att inte vilja se att mannens beteende skadar barnen. Kvinnan vill inte förstå att barnen har mått dåligt för det skulle kunna skapa skuld känslor hos henne. Varför lämnade jag inte, varför gick jag inte på en gång?

"Men hon är, hon är övertygad om att hennes son har inte märkt nåenting. Och det i förhåll... är ju jättekraftig skuld till honom att kännas vid, att han ska ha märkt av det här eller märkt av över huvudtaget det våld som har varit genom åren.. handlar ju om.. 18 år eller nåt". Informant 5.

Det här är något som är återkommande hos alla informanter vi intervjuat. Även Informant 3 uttrycker det liknande:

"Det vanligaste är att man inte tror att barnen har märkt någonting, eh, kanske att man intalar sig själv att barnen inte märkt någonting för det blir för smärtsamt att förstå hur illa barnen faktiskt far av det. Han sov hela tiden, han märkte inget, han var inte hemma. Medans barn är otroligt känsliga för sådana situationer, dom märker naturligtvis vad som pågår. Det går inget barn obemärkt förbi att det pågår våld hemma. Men resonemanget är ofta så, det är jag som farit illa av det här". Informant 3.

Informanterna beskriver att kvinnan ofta saknar ett nätverk. Minskningen av nätverket kan vara självvalt från kvinnan för att dölja sin livssituation på grund av att hon skäms. Eller så kan det vara omgivningen som tar avstånd för att de inte orkar handskas med kvinnans situation. Informanterna beskriver också att det även kan vara mannen som påverkar kvinnan att ta avstånd genom att ifrågasätta relationen med släkt och vänner, genom att baktala dem eller förbjuda kvinnan att träffa släkt och vänner. Informant 3 uttrycker det såhär:

"De flesta har inget nätverk alls när de kommer till oss, de brukar ha förlorat kontakten med de flesta eller har väldigt sporadisk kontakt. [...] Men det kan vara han som påverkar hur hon ser på sina vänner. Dom är ju så slampiga och ligger runt. Ska du verkligen vara med dom? Eller dom är så tråkiga eller dom ser inte vem du är på riktigt. Eller liksom, kan prata illa om både släkt och vänner på det sättet, att det på olika sätt sker en isolering. [...] din pappa trycker ner dig, så han ska inte vara här, han kan uttrycka det som en kärlekshandling". Informant 3.

Informanterna beskriver också att skillnaden mellan en vanlig relation mot en misshandelsrelation är ofta att den första "förälskelsefasen" där paret hela tiden vill vara tillsammans, inte utvecklas till en relation där de har egna eller separata sociala nätverk. Paret isolerar sig ofta istället med varandra.

7:2 Tema 2; Förhållandet till mannen

Våra informanter beskriver att relationen mellan mannen och kvinnan alltid innehåller mycket kärlek i början och att kvinnorna beskriver det som sitt livs kärlekshistoria. Att de ofta känt sig väldigt speciella och utvalda och till en början väldigt älskade av mannen. Det positiva med förhållandet övergår så småningom till att mannen vill ha kontroll över kvinnan och att våldet blir en del av vardagen för henne. Det uttrycker Informant 1 på det här sättet:

"Man börjar se, liksom, en jättecharmerande, jättefin man. Sen, helt plötsligt märker man, jaha, kanske inte så charmigt att han kontrollerar. Plötsligt märker man, han vill kontrollera hennes telefon, vilka telefonsamtal hon har haft. Eller nu finns det mycket med Facebook och

twitter och allt möjligt som han också vill vara med och kolla, hennes konto, alltså". Informant 1.

Informant 3 uttrycker det på ett liknande sätt:

"Det är många som berättar att det här är deras livs kärlekshistoria, liksom. Att det har varit så stora känslor, att dom aldrig har blivit sedda på det sättet av en annan person. Att dom ofta känt sig väldigt speciella och utvalda. Eh, och till en början väldigt älskade. Att det brukar vara en positiv upplevelse och sen att det går över i det negativa, att det kommer in kontroll, att dom själva inte får välja hur dom ska få leva sina liv och att våldet blir en del av vardagen på ett sätt som naturligtvis upplevs som negativt". Informant 3.

Informant 1 beskriver att på samma sätt som att det är dom största och mest fantastiska kärlekskänslor, brukar det vara det djupaste avgrundshål av sorg, ångest, ilska och svek att bli behandlad på det här sättet i relationen med mannen. Hon berättar att relationen brukar vara bra i början enligt kvinnorna, men efter att de haft flera samtal, framkommer det att det inte stått helt rätt till, redan från början i förhållandet.

"[...] men relationen var ju kanske inte så dålig och det var bra till att börja med. Sen när vi har fler och fler samtal då kommer det fram att den första dagen till och med, att om han hade han gjort någonting som man kunde misstänka, att det här, det var inte bra. Men det vill dom inte acceptera i början förstås, att man vill inte, man vill inte se att relationen var dålig redan från början". Informant 1.

Informant 1 beskriver att våldet i relationen blir separat från personen, det blir någonting som pågår vid sidan om i livet. Den andra sidan är det lyckliga livet där allt är fint och bra. Alla informanter beskriver att det är höga toppar och djupa dalar i förhållandet och att kvinnan kan ha svårt att förstå paradoxen att mannen säger att han älskar henne samtidigt som han slår henne. Relationen mellan mannen och kvinnan är inte alltid dålig, enligt informanterna, utan det finns bra stunder också som gör att kvinnan alltid har kvar hoppet om att att han ska förändra sig och att förhållandet ska bli

bra. Men till slut förstår oftast kvinnan att det enda hon kan förändra är sin egen livssituation.

"Jamen, det är också de här topparna som gör också att hon inte ger upp med sitt hopp". Informant 1.

Informant 3 beskriver att kvinnan kan se det som sitt ansvar att förhållandet med mannen ska vara jämställt och i ett jämställt förhållande utsätts ingen kvinna för våld och på grund av det vill kvinnan ofta inte acceptera att de har ett förhållande som innehåller våld.

"Ja, och många kvinnor tar ju också på sig ansvaret för att leva jämställt. Jag är en modern kvinna, jag ska ha en jämställd relation. Då tar man på sig hela ansvaret för det när det egentligen är någonting som sker från två håll om det ska vara jämställt. Att då om jag blir utsatt för våld då lever jag inte jämställt och så, nej, det kan jag inte vara, att det pushas bort på något sätt och därför blir det också hotfullt att man säger att du är utsatt för våld". Informant 3.

Informant 3 förklarar att det finns en tunn känslolinje mellan kärlek och hat och kvinnan upplever ofta båda känslorna parallellt och att det kan bli svårt att sortera ut vad som är vad. Hon uttrycker det såhär:

"Det är dom, ofta dom positiva och negativa känslorna vi brukar prata om, de traumatiska banden. Att det trasslar in sig i varandra och det är svårt att särskilja. Att det är lätt att känna, bara uppleva att jag älskar honom. Och sen allt det här andra blir liksom sekundärt medans relationen pågår för det blir så jobbigt att förstå att jamen, jag kanske hatar honom också lite".
Informant 3.

Mellan de beskrivna känslorna av kärlek och hat kan enligt informanterna, kvinnan även tycka synd om mannen. Det beror enligt informanterna på att kvinnan inte tror att mannen kan klara sig utan henne på grund av hans oförmåga att klara sig själv.

Enligt informanterna är kvinnan alltid maktlös i förhållandet men hon kan tro sig ha makt, men det är en falsk känsla. Genom att kvinnan gör motstånd, exempelvis genom att blunda eller vända bort blicken när hon blir våldtagen, skapar hon också en känsla för sig själv av att kunna bestämma. Men enligt informanterna är det mannen som har makten och det är han som bestämmer när, var och hur våldet ska ske. Informant 5 beskriver det såhär:

"Ja, och det kan bara vara att man vid våldtäkt, att man kanske bara håller för handen för bälte till exempel". Informant 5.

Informanterna upplever att de flesta kvinnorna ofta är väldigt ambivalenta när det kommer till om de ska fortskrida i förhållandet eller inte. Informant 5 uttrycker det såhär:

"Dom lämnar, går tillbaka, lämnar, går tillbaka. Det är liksom i uppbrotsprocessen, liksom". Informant 5.

Informant 4 beskriver att kvinnan har svårt att helt ta avstånd från mannen och att det finns en dröm om den lyckliga kärnfamiljen men även föreställningen om att man inte vill beröva barnen deras pappa. När det inte fungerar med mannen skapar det en besvikelse hos kvinnan att hon inte kan uppnå sin dröm om en hel familj.

"Mm.. jag tänker vissa pratar ju också om den här läng(tan), eller man vill ha, dels att man kommer från en hel familj, att föräldrar inte har separerat och att man själv vill föra det mönstret vidare. Det är, det är nån tanke om familjen som finns att man har tankar runtomkring att man vill ge sina barn både en mamma och en pappa, så det är den hela familjen är man ute efter". Informant 4.

7:3 Tema 3; Våldet i relationen

Informanterna beskriver att våldet i förhållandet ofta startar med psykisk misshandel, kontroll och maktutövning, för att sedan ofta övergå i fysisk misshandel som eskalerar och blir grövre och grövre. Våldet trappas sedan i vissa fall ner och det behövs endast psykiskt misshandel. Då räcker det kanske med en blick från mannen för att kvinnan ska veta vad som gäller. Informant 5 beskriver det såhär:

"[...] för psykiskt alltså vi pratar om det här med slag sedan behövs det bara ett ögonkast och dom som har kontroll". Informant 5.

Och Informant 1 uttrycker det såhär:

"Det startar alltid med den psykiska, det finns mycket grova fall där det börjar direkt med fysisk misshandel men dom flesta är en blandning och det börjar för det mesta med kontroll och alltså maktutövning och det är han som ska bestämma och det kanske var lite fint men sen utvecklas det till det grövre och grövre". Informant 1.

Informant 1 förklarar att mannen ofta lägger skulden för våldet hos kvinnan och att hon tar till sig hans förklaring. Men hon accepterar inte våldet och tar inte på sig skulden, utan tycker att det är mannens fel. Informanterna uttrycker det på olika sätt.

"Alltså, dom accepterar inte våldet, att det ska vara nån, liksom, det är inte acceptabelt, alltså. Men det finns mycket förklaringar varför dom har stannat kvar i relationen trots våld. Men att en kvinna kommer aldrig med nån förklaring att, jaha, han misshandlade mig för att jag gjorde nåt dumt eller jag gjorde det så det kan, det är inte acceptabelt alltså". Informant 1.

Ytterligare en förklaring ger Informant 3 med att kvinnan oftast lägger skulden hos sig själv, att hon är otillräcklig.

"...brukar ofta ge förklaringen att det ligger hos dom själva. alltså hos kvinnan, för hon säger att det är ju för att jag är så hemsk på olika sätt, brukar vara inledningsvis. Jamen, det är för att jag inte visar honom kärlek tillräckligt mycket eller det är för att jag inte är tillräckligt bra i sängen för honom eller alltså så att det..". Informant 3.

Och Informant 5 uttrycker det såhär:

"Det är ju hon som inte beter sig rätt, det är ju hon som... så då har vi det här med skulden också hon skuldlägger sig själv. Det är ju hon... som är orsaken till att det... blir våld...". Informant 5.

Informanterna beskriver att kvinnan inte ursäktar mannens våld med yttre faktor såsom alkohol eller en trasig uppväxt. Men alkohol kan däremot vara en riskfaktor för våld. Orsakerna kan däremot vara till exempel småsaker som ekonomin eller barnen, någonting som sker här och nu. Mannen söker ofta en anledning till att starta ett bråk. Han vill ha kontroll över kvinnan. Informant 1 uttrycker det såhär:

"När man sitter med en kvinna här, jag har aldrig hört jamen, han slår för att han har haft taskig barndom så. Det är omvärldens definitioner. [...] Alltså, dom berättar det praktiska, han kommer hem, kanske barnen bråkar eller nånting sen börjar dom bråka, det kan vara ekonomi, liksom, att han vill ha kontroll över henne. Han vill ha hennes kort eller flytta pengarna. Det kan vara såna praktiska saker. Men inte taskig barndom eller alltså det har jag aldrig hört!". Informant 1.

Informant 1 berättar att hon inte upplever att mannen ber om förlåtelse efter våldet utan att det mer återgår till den vanliga vardagen.

"Alltså, det är ytterst sällan dom säger förlåt. Nä, jag vet också den här våldscirkeln att alltså, det är lite överdrivet tycker jag det här att han kommer med blommor, säger förlåt och så. Det finns inte i praktiken. Alltså, det finns, men alltså verkligen ytters sällan. [...] I deras värld finns inte, i deras värld det bara liksom hon har gjort nåt fel. Det är därför han slår. Det är ju alltså rättfärdigat, så att säga. Det finns inget förlåt alltså, det finns ingenting att förlåt". Informant 1.

Informanterna beskriver att kvinnan inte upplever våldet som något normalt i sig men i hennes vardag är det en normal företeelse att vara med om våld och på så sätt blir det vardag för kvinnan. Alla informanter ger liknande utsagor när det gäller våldets normalisering. Här är exempel från tre av dem. Informant 4 säger:

"Dom säger inte att det här är normalt, att han slår mig, så säger dom inte, men däremot, det blir eh, och det är aldrig ok att han slår, men det blir ändå som att det här är en del i deras liv som blir normalt, så det blir att känslomässigt så accepterar dom det ju aldrig, det är inte så på det sättet". Informant 4.

Informant 5 uttrycker det såhär:

"Men det kan jag ju tycka att det är ingen som egentligen tycker att det är normalt, det dom är med om rent känslomässigt. Det är inte normalt men däremot så blir det normalt att såhär är deras liv, det består av de här delarna också". Informant 5.

Informant 1 beskriver det på det här sättet:

"...då är våldet ett normalt inslag i vardagen kanske, men ingen bedömer det som normalt men de gör motstånd annars skulle man inte göra motstånd. Dom flesta gör motstånd då betyder det att de inte upplever att det är normalt. Men det blir ju vardag, det skulle jag kalla det mera, att det blir vardag för kvinnor att leva med våld". Informant 1.

Informanterna berättar att det hos kvinnan alltid finns en tanke om att det som mannen gör, är fel. För vore det normalt med våld skulle kvinnan inte göra motstånd mot mannen för de flesta kvinnor gör motstånd, men de gör det i olika hög grad. Informanterna beskriver vidare att kvinnan lär sig att parera för att inte hamna i utsatta situationer med mannen och hon lär sig att inte trigga igång honom. Men mannen hittar ändå oftast orsaker till att starta bråk.

Informant 1 beskriver att kvinnan ofta förmedlar att de inte upplever att knuffar och örfilar är "något" efter en längre tid i förhållandet, när våldet har blivit grövre. Däremot om mannen slår kvinnan med knytnävarna kan hon i vissa fall förstå att det är våld hon utsätts för av mannen. Hon beskriver att kvinnorna förmiskar våldet. Eftersom våld är en så allvarlig företeelse vill inte kvinnan identifiera sig med det och därför förmiskar hon också det våld som hon är utsätts för. Informanten beskriver vidare att kvinnan förklarar det med att våld inte är normalt men förklarar samtidigt att det som just hon har blivit utsatt för, det är inte våld.

"Alltså det finns, vi pratar mycket om våldet här men relationen också förstås. Och när vi pratar om våldet det finns en stor tendens att förminska våldet. Att när vi pratar om att hon blir misshandlad eller så. Att dom har svårt att se sig som en misshandlad kvinna". Informant 1.

Informant 2 säger att kvinnorna kan uttrycka det såhär:

"Nä, han misshandlade mig inte han slog till liksom eller fick en smäll bara. Eller eh nej, det var inte misshandel han bara tog ett stryptag liksom".

Informant 2.

Informant 1 beskriver att kvinnan kan förklara våldet mannen utsätter henne för på två olika vis. Den kvinna som inte gör aktivt motstånd förklarar misshandeln med att hon inte sa nej. Kvinnan som gör aktivt motstånd förklarar misshandeln med att om hon inte hade gjort motstånd, skulle våldet inte ha inträffat. Informanternas bild är att alla kvinnorna har gjort motstånd, vissa väldigt aktivt medan andra mer subtilt. Kvinnan kan även känna att hon har makt när hon gör motstånd. En kvinna som är stark är en utmaning för mannen. En svag kvinna som inte gör motstånd blir ointressant för honom.

"Det är ju det som slår myten också att det är dom svaga kvinnorna som blir misshandlade. Det är inte alls så. Dom starka kvinnorna som är utmaning, för männen alltså, som vill ha makt och kontroll. Det är lätt att få makt och kontroll med en kvinna som svag och inte har sin egen vilja och inte har så stark vilja. Det är lätt att styra. Men om en som är stark och vet vad man vill och hur man vill och vilka vägar man ska gå det är dom han vill förändra och trycka in i en ram". Informant 1.

7:4 Tema 4; Faktorer för att stanna kvar i- respektive för att lämna förhållandet

Informanterna beskriver att barnen fungerade som en kvarhållande faktor och som en faktor för att lämna mannen. Så länge kvinnan inte vill inse att barnen tar skada av mannens beteende lämnar hon honom inte. Informant 3 beskriver såhär hur kvinnan kan uppleva det:

"Barn är en anledning. Både till att lämna och till att stanna. Så man använder; han är ju en jättefin pappa, jag vill inte ta ifrån barnen deras fina pappa, om man inte ser att våldet också påverkar barnen, man vill inte inse det, liksom". Informant 3.

Informant 3 beskriver vidare att barnen även är en orsak till att lämna mannen. Det är när kvinnan inser att barnen börjar ta skada eller ifrågasätta mannens beteende, som kvinnan kan komma till insikt att hon måste lämna honom.

"Eh, det (barnen) brukar vara en stark kvarhållande faktor fram tills det blir omöjligt liksom, när hon börjar förstå att barnen far illa så blir det ju på ett annat sätt". Informant 3.

Informant 1 beskriver på liknande sätt:

"Alltså det är inte det dom nämner, men det dom nämner kanske mest är att dom börjar märka på barnen att dom börjar bli påverkade. [...] dom märker i praktiken alltså, barnen kanske börjar ifrågasätta varför pappa blev så arg. Eller visar andra symtom, alltså börjar kissa i sängen alltså, blir deprimerad eller...". Informant 1.

Informanterna beskriver att kvinnan hela tiden lever på hoppet om att mannen ska förändra sig och att det är hans växlingar mellan våld och värme som möjliggör att hoppet finns kvar hos henne, vilket både är kvarhållande och en orsak till att lämna mannen. Informant 3 beskriver det såhär;

"Och sen jamen, just det här jag beskrev, det här med pendlingen också hos den våldsamma partnern. Att liksom inge hopp och visa kärlek och sen vara våldsam och sen inget hopp och visa kärlek och sen vara våldsam att det också blir kvarhållande. Att det hela tiden finns ett hopp om att det ska förändras". Informant 3.

Informant 1 beskriver det såhär:

"Det är ju en huvudfaktor och det som jag liksom får ut också av alla samtal det är hoppet som är värsta boven. Det är hopp om... Intervjuare: Att ha hoppet kvar? Informant ett: Precis, att ha hoppet kvar. Sen finns det små faktorer runt omkring, alltså, här kommer barnen, hon vill att barnen ska växa i en familj med bägge föräldrarna". Informant 1.

Informant 5 beskriver det liknande:

"Ekonomi och hus och så säger jag igen, kärleken. För det är dom här bra stunderna också som, dom vill gärna förtränga det som är dåligt och titta på det, jamen, han är ju snäll liksom och han är bra med barnen och [...] Ja. Ja, hoppet om att dom kan förändra sig". Informant 5.

Andra viktiga faktorer, som informanterna beskriver, för att stanna i förhållandet, är ekonomin och hotet om en statussänkning som en separation oftast innebär för kvinnan. Det vill säga att kvinnan känner att hon är beroende av mannen både praktiskt och känslomässigt. Informant 2 uttrycker det såhär:

"och sen ekonomiskt kan det också förekomma, samtidigt att ha liksom kontroll över ekonomin [...] ja, då ska dom ha mycket gemensamt, så hon blir låst i förhållandet så hon inte kan ta sig fritt. För det eh, ja, för det är inköp av hus, eller om det är... ja, allt annat som hon blir tvingad ibland till att skriva under...". Informant 2.

Informanterna uppger att det även ligger en känsla av misslyckande i att skilja sig, att man inte lyckats få relationen att hålla ihop men även att omgivningens reaktioner och tankar om förhållandet spelar in. Ju längre kvinnan stannar i ett misshandelsförhållande, desto större blir skammen av att inte ha lämnat honom tidigare. Informanterna beskriver vidare att det även är kvinnans vision om att barnen ska växa upp i en hel familj som får henne att stanna kvar. Det kan också vara bilden av "det lyckliga paret" som har en kvarhållande effekt på kvinnan. Informant 3 beskriver:

"Mycket av bilden av det lyckliga paret alltså, det finns ju den här romantiska bilden av hur det ska vara, man ska leva lyckliga i alla sina dagar och man ska liksom vara varandras motsatser som man och kvinna och leva i något slags virvlande kärleksrus alltid. Och att den här bilden kan ofta vara så stark hos kvinnorna som kommer hit att dom vill ha det där liksom, och det kanske var så först, och då vill man tillbaka dit och hoppas på det liksom, att det, jamen, det är kvarhållande". Informant 3.

Och Informant 4 beskriver det såhär:

"Ja, precis så är det ju det är både praktiskt och känslomässigt. Eh, den här ambivalensen vi pratat om hela tiden den finns ju där. I de känslomässiga och den här bilden av familjen som går i kras". Informant 4.

En annan kvarhållande faktor som informanterna beskriver är att när kvinnan fruktar för sitt liv, då mannen hotar att döda henne, stannar kvinnan kvar. Eller mannens hot om att han ska ta barnen ifrån kvinnan om hon lämnar honom. Informant 2 beskriver att kvinnorna kan uttrycka det såhär:

"...att han säger att han ska döda henne om hon går eller ta barnen ifrån henne". Informant 2.

Men informanterna beskriver också att samtidigt som fruktan för sitt liv är en kvarhållande faktor är det också en orsak till att lämna mannen. Informant 5 säger:

"Ja, det tänker jag, att då när det gäller barnen eller deras liv, när de inser att nu är det fara för mitt liv". Informant 5.

Informanterna beskriver att kvinnan till slut kan komma till en speciell punkt där hon känner att det är nog. Trots att kvinnan kan ha upplevt liknande misshandelssituationer tidigare men ändå inte lämnat mannen är det någonting som gör att hon just vid det här speciella tillfället känner, att nu räcker det. Kvinnan lämnar då mannen. Informant 5 förklarar det såhär:

"...någonstans att de beskrivningar kvinnorna gör, är ju att de har varit rädd för sitt liv tidigare, dom har varit med om liknande händelser tidigare men på något sätt så är det någonting här som gör att just nu är det liksom stopp". Informant 5.

Informant 4 uttrycker det såhär:

"Det kan också vara barnen, det här med att det inte är bra för barnen att vara i den här, vad heter det, där det är så mycket konflikter, där dom får uppleva så mycket våld. Alltså, det kan ju vara jätte-, ett jättestarkt argument för då behöver man ju inte heller tänka på att jag mår inte bra.

Det är inte bra för mig utan det är lättare att tänka utifrån barnen... Mmm".

Informant 4.

Informant 3 förklarar att kvinnan, för att omgivningen inte ska märka att hon är utsatt för våld, kan hon börja hemlighålla sin livssituation och ta avstånd från släkt och vänner. Men om omgivningen ändå upptäcker att kvinnan är utsatt för misshandel av mannen kan det medföra att hon då isolerar sig ännu mer och slutar prata med släkt och vänner eftersom det blir för jobbigt att förklara varför hon inte lämnar mannen.

"Det handlar ju så mycket om att hemlighålla också, att det här ska vara hemligt och det får ingen veta, att det här pågår, och när det liksom har gått så långt att folk börjar förstå, det är nåt som är fel, då kan det också kanske till en början verka kvarhållande, för att man tar avstånd från personer som säger emot". Informant 3.

Informant 4 berättar att kvinnorna ofta uppger att de känner att ingenting fungerar med ekonomi och arbete när de kommer till ett jourboende. Att barnen exempelvis inte kan gå till skolan eller utöva sina aktiviteter och att det kan verka som en faktor som gör att kvinnan då väljer att gå tillbaka till mannen.

"Dom har inte sina saker eh, dom vet inte om dom kan bo i den stan där dom hamnar. I det är mycket förluster, barnen ska byta skolan, kompisar, kanske inte har någon skola inledningsvis, det är mycket som är försämringar och ordentliga försämringar". Informant 4.

Informanterna beskriver att kvinnan förmedlar att hon kan uppleva det som enklare att återvända till mannen eftersom vistelsen på jourboendet kan bli långvarigt. Även ensamheten som kvinnan ofta upplever när hon vistas på jourboendet, beskriver informanterna att det gör att hon lätt kan välja att återvända till mannen.

8. Analys

I det här avsnittet kommer vi först att analysera de olika teman vi har använt i resultatet utifrån socialkonstruktivistiskt teori. Vi kommer även att utifrån de olika temana göra en helhetsanalys.

8:1 Kvinnans livsvärld

Vad som är normalt i samhället och det som kvinnan identifierar sig med är en social konstruktion. Normen för vad som är ett bra liv definieras av omvärlden och kvinnan vill liksom alla andra passa in i den normen. Wetherell och Maybin, (1998) menar att språket är viktigt i sociala interaktioner för att det är bland annat via språket vi konstruerar och rekonstruera normer. Vi menar att mannen via språket påverkar kvinnan att vara på det sätt som han konstruerat. De professionella socialarbetarnas konstruktion är att i ett misshandelsförhållande har kvinnans norm för vad som är normalt, successivt och omedvetet, ofta förändrats. I och med att kvinnan isoleras från omvärlden genom ett minskat nätverk, påverkas även hennes definition av vad som är normalt, hon känner skam av att leva i ett misshandelsförhållande och relationen till släkt och vänner minskar. Mannens bild av verkligheten blir oftast även kvinnans verklighet. Processen gör att kvinnan blir osjälvständig och kan tappa självförtroendet.

Wetherell och Maybin (1998) menar att den sociala konstruktionen för individen förändras beroende av omgivningen. Det betyder att kvinnans konstruktion kan förändras när hon påverkas av mannens konstruktioner. Det är en social konstruktion att som mamma alltid skydda och värna om sina barn och det anses avvikande att inte kunna fullfölja rollen som mamma (Wetherell och Maybin, 1998; Burr, 2003). Vi tolkar det så att när kvinnan känner att hon inte klarar av att skydda sina barn mot mannen väcker det skam- och skuld känslor. Det gör att kvinnan ljuger för sig själv och omgivningen för att kunna överleva i förhållandet och att inte avslöjas.

8:2 Förhållandet till mannen

De sociala konstruktionerna i samhället är beroende av vilken kultur och tidsålder en individ lever i (Wetherell & Maybin, 1998; Burr, 2003). Vi kan i vår kultur och tidsålder se att bilden av ett lyckligt förhållande är en social konstruktion. Den lyckliga kärnfamiljen är den bild som samhället genomsyras av och som eftersträvas av de flesta. Wetherell och Maybin (1998) menar att de sociala konstruktionerna finns med oss sedan barndomen och Burr (2003) menar och de sociala konstruktionerna återskapas i sociala interaktioner och då också genom tidningar och sociala medier. De professionella socialarbetarnas konstruktion är att kvinnan ofta kan känna sig både älskad och utvald parallellt med att hon blir förnedrad och misshandlad och hennes relation stämmer då inte längre med den sociala konstruktionen av ett lyckligt förhållande. För att upprätthålla konstruktionen och inte se våldet som en del av

förhållandet separerar kvinnan mannen från våldet. Det gör hon genom att ta på sig en del av skulden eller lägga den utanför förhållandet.

Wetherell och Maybin (1998) menar att sociala konstruktioner är beroende av tid och kultur. Vi ser därför att konstruktionen av ett lyckligt förhållande även är att förhållandet ska vara jämställt. Jämställdhet ligger i tiden och det kan ses som att det är en konstruktion som finns i vår tid och kultur. Enligt de professionella socialarbetarnas konstruktion av kvinnornas situation tar kvinnan ofta på sig ansvaret för uppnå ett jämställt och lyckligt förhållande. Hon vill inte se sig som en misshandlad kvinna, eftersom en misshandlad kvinna inte är jämställd. Omgivningens konstruktion och den bild som ges via media av misshandlade kvinnor, är att hon är svag som inte lämnar mannen och att det måste vara något fel på kvinnan för annars skulle mannen inte slå henne. Att hon är en speciell typ av kvinna, som drar till sig just den typen av män som slår henne. Att identifiera sig med en misshandlad kvinna är även att vara en misslyckad kvinna.

8:3 Våldet i relationen

Den sociala konstruktionen, liksom lagstiftningen, som finns om mäns våld mot kvinnor i dagens samhälle menar att det är fel av mannen att misshandla sin kvinna. Jämfört med före år 1864 när det var mannens lagliga rätt att misshandla sin hustru (Sveriges kommuner och landsting, 2006) har här konstruktionen förändrats över tid. Samhället föraktar numer män misshandlar kvinnor. Den bilden har även den misshandlade kvinnan men hon vill inte förknippas med en sådan man inför omvärlden då det här skapar skam hos henne. Wetherell och Maybin (1998) menar att om en individ avviker från rådande norm så riskerar hen att anses som konstig och vi menar då att eftersom att vara misshandlad av sin man inte är en rådande norm i samhället så gör kvinnan allt för att dölja det och om mannen ska kunna fortsätta med våldet måste han få kvinnan att dölja misshandeln och att acceptera sin livssituation. De professionella socialarbetarnas konstruktion är att mannen ofta skaffar sig makt över kvinnan och det gör han genom att kontrollera henne psykiskt. För att kunna fortsätta med våldet mot kvinnan ber han enligt de professionella socialarbetarna aldrig kvinnan om förlåtelse efter att han misshandlat henne. För om han bad kvinnan om förlåtelse skulle det vara ett erkännande om att det är han som bär skulden för misshandeln. Den skulden lägger han istället hos kvinnan och hon tar till sig hans förklaring men hon accepterar inte våldet. För dagens

kvinnor i Sverige vet att det inte är normalt att bli misshandlade. Det överensstämmer inte med samhällets sociala konstruktion av hur ett normalt förhållande ska vara.

Enligt de professionella socialarbetarnas konstruktion av kvinnans situation lär sig kvinnan ofta att parera våldet och hon gör alltid motstånd, men på olika sätt och i olika hög grad. Det gör kvinnan för att hon inte tycker att det är normalt att bli slagen men det kan bli en del av hennes vardag att bli misshandlad. Kvinnan vill inte identifiera sig med omvärldens bild av en misshandlad kvinna. Omvärldens definition av en misshandlad kvinna är att hon är svag och dum som inte lämnar mannen och att hon borde ha lämnat mannen efter första slaget och det är också något som Enander (2011) beskriver att de misshandlade kvinnorna känner när de inte lämnar mannen som misshandlar henne.

8:4 Faktorer för att stanna kvar i- respektive för att lämna förhållandet

De professionella socialarbetarnas konstruktion av kvinnornas orsaker till att stanna eller lämna mannen är att barnen ofta ses både som både en kvarhållande faktor- och en faktor för att lämna förhållandet. De menar att kvinnorna ofta vill att barnen ska växa upp med sin pappa. Vi ser det som att det är en stark norm i samhället att barnen ska leva med båda sina föräldrar. Som kvinna är man lyckad om man håller ihop familjen och lever familjeliv. Sociala media låter oss veta vad som förväntas av oss och vad som är ett normalt beteende. Samhället är anpassat efter familjebilden av två vuxna och två barn. Exempel på det är resor och inträden till aktiviteter som har familjepriser. Eller reklamfilmer där den lyckliga familjen med två vuxna och två barn visualiseras. Kvinnan vill ge sina barn det som hon tror är det bästa och hon blundar för våldet. Men det är också, enligt våra informanter, en faktor för att lämna mannen när kvinnan upptäcker att barnen börjar ta skada av våldet. Eller när hot finns om att barnen ska omhändertas av samhället.

Liksom att sociala konstruktioner är bundna till tidsålder och kontext (Wetherell & Maybin, 1998; Burr, 2003) kan vi se att i vår tid och kultur, är bilden av en misslyckad mamma socialt oaccepterat och att den bilden finns konstruerat i samhället. Det är skamligt att inte kunna ta hand om sina barn och kvinnan har inte bara misslyckats som mamma, hon har även misslyckats som kvinna. Den bilden vill hon inte förknippas med och därför är det en faktor som gör att kvinnan lämnar mannen.

De professionella socialarbetarnas konstruktion av kvinnans orsak till att stanna eller lämna förhållandet med mannen, är också att hon strävar efter visionen om det lyckliga förhållandet. De menar också att hoppet om att förhållandet med mannen ska bli bra, ständigt finns närvarande och att det är en faktor för att stanna i förhållandet. Det är först när hoppet är borta som kan kvinnan lämna mannen.

En annan viktig faktor för att stanna i förhållandet, som framkom i vår undersökning, var risken för en statussänkning för kvinnan om hon lämnade förhållandet. De professionella socialarbetarnas konstruktion av kvinnans situation är att kvinnan ofta vill upprätthålla sin och barnens standard. Även barnen påverkas av den sociala bilden av att man ska ha en viss social standard och det kan få kvinnan att välja att stanna kvar i förhållandet. Wetherell och Maybin (1998) menar att individen redan från barndomen påverkas av hur hen blir behandlad av sina föräldrar och omgivning. Det kan vi se som att den miljön som man växer upp i vill individen behålla och även ge vidare till sina barn. Exempelvis att inte kunna ge sina barn möjlighet till fritidsintressen och liknande. Att vara en duktig mamma som har tid för sina barn och inte arbetar heltid är en stark norm i vårt samhälle i vår tidsålder. En mamma som serverar hemlagad mat och hämtar tidigt på dagis premieras av omgivningen.

De professionella socialarbetarnas konstruktion verkar vara att kvinnan inte vill vara avvikande och att det är viktigt för henne att passa in i normen. Att kvinnan inte arbetar heltid och oftast har huvudansvaret för barnen gör att hon har en sämre förutsättning ekonomiskt för att kunna lämna mannen. När kvinnan kommer till punkten att hon fruktar för att hon kommer att bli ihjälslagen av sin man kan hon inte längre ta hänsyn till de sociala konstruktioner av hur ett lyckat förhållande ska vara, utan hon lämnar då förhållandet i fruktan för sitt liv. Men fruktan för sitt liv kan även fungera som en kvarhållande faktor om mannen hotar att ta kvinnans liv om hon lämnar honom.

Det finns en dubbelhet i de kvarhållande och de lämnande faktorerna. Det vi ser i vår undersökning är att den konstruktion som de professionella socialarbetarna verkar ha är att kvinnorna använder barnen och fruktan för sitt liv, antingen som orsak att stanna kvar i- eller som orsak att lämna förhållandet och att även hoppet är en likadan, dubbelbottnad faktor. De professionella socialarbetarna menar att kvinnan är ambivalent och att hon byter konstruktion av hur hon ser på de här orsakerna beroende på vad hennes syfte är och att det verkar som om kvinnan skiftar konstruktion för att legitimera

sitt syfte. Det skulle kunna ses som ett tecken på att den enskilda individen inte bara blir utsatt för och pådyvlad olika konstruktioner. Tvärtom verkar den misshandlade kvinnan mer eller mindre medvetet välja vilken konstruktion hon ska ha kring exempelvis barnen.

9. Diskussion

I det här avsnittet kommer vi att besvara vår forskningsfråga och koppla svaret till tidigare forskning. Därefter följer en metoddiskussion. Avslutningsvis ger vi förslag på vidare forskning. Undersökningens syfte var: att utifrån beskrivningar från professionella socialarbetare, som arbetar med kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld, analysera vilka konstruktioner de professionella socialarbetarna har av den här klientgruppens situation. Undersökningens frågeställning var: vilka konstruktioner, har ett urval av professionella socialarbetare, som arbetar med kvinnor som varit utsatta för mäns partnervåld, av denna klientgrupp fokuserad på ett antal utvalda teman.

Undersökningens viktigaste resultat kopplat till uppsatsens syfte och frågeställning var att de professionella socialarbetarna uppfattar att kvinnan ofta inte överger mannen så länge som hon känner ett hopp om att han ska förändra sitt beteende. Men när hoppet är borta kan kvinnan lämna mannen. De professionella socialarbetarna förmedlade också att parets barn var en viktig faktor, både för att lämna och för att stanna i förhållandet med mannen. Vidare berättade de professionella socialarbetarna att om kvinnan fruktar för sitt liv kan det vara både en kvarhållande- och en faktor för att lämna mannen. Det som vi också kunde se som utmärkande i vår undersökning var att de professionella socialarbetarna förmedlade att ingen kvinna tycker att det är normalt att bli slagen och att kvinnorna alltid gör någon form av motstånd mot mannens våld.

Enligt de beskrivningar som de professionella socialarbetarna ger så är kvinnornas syn på mannen en romantiserande bild som den mest fantastiska mannen och det perfekta ideala förhållandet. I ett misshandelsförhållande kommer paret inte ut ur "förälskelsefasen" på samma sätt som vanliga par gör. Mannen vill att han och kvinnan alltid ska vara tillsammans och vi tror att mannens övervakande av kvinnan och hans svartsjuka gör att kvinnans känsla av att vara utvald, närs. Dessutom vill kvinnan upprätthålla bilden av att deras förhållande är speciellt för att förklara för sig själv varför hon är kvar i förhållandet. Hon konstruerar ett "du och jag mot världen" om förhållandet med mannen. Det blir även ett skydd för kvinnan mot omgivningen som

inte förstår det unika i deras förhållande. De professionella socialarbetarna beskriver att lika stark som kärleken, är de andra känslorna som kvinnorna känner. Exempelvis hat och medlidande. De känslorna finns parallellt med kärleken. Det stämmer väl överens med vad Enander och Holmberg (2008) beskriver som de ihopvävda, parallella känslorna i de traumatiska banden.

I vår undersökning framstod det att de professionella socialarbetarna anser att den starkaste orsaken till att kvinnan stannar kvar i förhållandet är hoppet om att en förändring ska ske. De menar att hoppet som kvinnan känner, hela tiden närs av mannens växlingar mellan våld och värme och det här beskriver också Enander (2011). Vi tror också att hoppet är ett av de starkaste banden som kvinnan har till mannen och att det möjliggörs av växlingarna mellan våld och värme. De professionella socialarbetarna beskrev att kvinnan upplevde höga toppar och djupa dalar i förhållandet med mannen. Det betyder, anser vi, att förhållandet inte endast består av våld och misär utan paret upplever lyckliga stunder också och att mannen även kan ha bra sidor som kvinnan kan ta fasta på. Lundgren (2012) beskriver också växlingen mellan våld och värme som vi kan se i vårt resultat. Lundgren beskriver vidare att det är mannen som bestämmer när växlingarna ska ske och hur de ska ske och det gör att kontrollen av kvinnan blir mycket effektivt. Vi tolkar det som ett sätt för mannen att kontrollera kvinnan och skaffa sig makt över henne. För det är mannen som har makten i förhållandet och kvinnan är i princip maktlös. Men kvinnan gör motstånd mot mannens våld och det är å andra sidan ett sätt för kvinnan att försöka få makt över mannen men i slutändan är det mannen som har makten i förhållandet medan kvinnans makt är ogrundad.

Wood (2001) skriver om hur kvinnorna gör det möjligt för dem att stanna kvar hos mannen genom hur de refererar till honom. Kvinnorna förklarar mannens beteende genom att hänvisa till den sociala konstruktionen om hur en man är. Kvinnan bortförklarar då hans dåliga beteende och det gör det egalt för sig själv att stanna hos honom. Vi ser att anledningen till att kvinnan bortförklarar mannens beteende är att hon i grund och botten vill stanna kvar hos mannen och att hon då använder sig av konstruktionerna om hur en man ska vara för att göra det lättare att stanna kvar. Vad vi tycker oss se är att genom att kvinnan bortförklarar mannens dåliga beteende kan hon behålla hoppet och fortfarande se på sitt förhållande som någonting som är värt att kämpa för.

I vår undersökning var alla de professionella socialarbetarna eniga om att barnen var en viktig faktor både för att stanna kvar i förhållandet och för att lämna mannen. Holmberg och Enander (2011) menar att kvinnan kan lämna mannen om hon inser att någon annan närstående kommer att skadas. Eller att kvinnan fruktar för sitt liv. Vi tolkar det som att den sociala konstruktionen av hur en lycklig familj ska se ut är viktig för kvinnan och i den bilden ingår tanken om att vara en omhändertagande kvinna. Skulden att inte uppnå idealet kan få henne att ljuga för sig själv och stanna, men när kvinnan inte kan ljuga för sig själv längre kommer hon till den vändpunkt som Holmberg och Enander (2011) beskriver som en avgörande faktor för att lämna mannen.

Vi tycker oss även kunna se att barnen inte egentligen är den avgörande faktorn. Den avgörande faktorn för att lämna är när kvinnan själv väljer att gå, barnen kan vara en konstruerad orsak men det är när kvinnan kommer till en avgörande punkt som hon byter perspektiv på hur hon ser på sin situation och då lämnar mannen. Vi tolkar det som att kvinnan troligen är väl medveten om hur hennes tillvaro kan skada både henne och eventuella barn men hon väljer att förminska och negligera det för att uppnå sitt syfte och hoppet finns ständigt i bakgrunden och eldar på hennes val eller brist på val. När kvinnan tar av sig skygglapparna och ser verkligheten ur ett annat perspektiv, är det någonting annat än barnen som får henne att gå. Så länge kvinnan har hoppet kvar vill hon stanna i förhållandet och då spelar inga yttre faktorer någon roll. Då kan hon välja att blunda. Det här tyder på att kvinnans grundinställning är att stanna i förhållandet med mannen och att det kanske beror på att hon tror att lyckan ligger i att leva upp till konstruktionen av det lyckliga förhållandet och att hennes eventuella barn ska växa upp med sin pappa. Att ha hoppet kvar om att han ska förändras kanske egentligen inte är en faktor för att stanna eller gå utan snarare ett symptom på att hon vill stanna i förhållandet för att upprätthålla konstruktionen. Barnen, och fruktan för sitt liv används omedvetet som förevändning för att legitimera sitt syfte och hoppet är bränslet till att hon fortsätter att blunda.

Hydén (1999) menar att kvinnan alltid gör motstånd och att kvinnans rädsla för mannen också är ett slags motstånd. Det uppfattar vi som att kvinnan inte anser att våldet är normalt, för då skulle hon inte göra motstånd. Men Hyden (1999) menar att våldet blir ett normalt inslag i kvinnornas vardag och det här kan vi även se i vår undersökning. Alla de professionella socialarbetarna berättar om kvinnors motstånd och att motståndet kan vara både aktivt och subtilt. Kvinnorna döljer sin livssituation för omgivningen.

Hade det varit normalt, hade kvinnan inte känt att hon måste dölja sin situation och det menar även Holmberg och Enander (2011).

Lundgren (2012) menar att våldet blir normalt för kvinnan genom normaliseringsprocessen. Mannens bild internaliseras i kvinnan och att hon tar på sig ansvaret för våldet. I vår undersökning var de professionella socialarbetarnas konstruktion av kvinnornas syn på våldet att det var en normal del i kvinnornas vardag däremot var det aldrig normalt att utsättas för våld och kvinnorna gör motstånd såsom Hydén (1999) beskriver. Vi uppfattar det som att kvinnan tar på sig mannens förklaring till våldet för att stå ut och för att kunna förklara för sig själv varför hon stannar. Det gör kvinnan för att hon vill fortsätta hoppas om att en förändring ska kunna ske.

Som Wood (2001) skriver så anpassar kvinnan bilden av mannen för att passa hennes syften. Enligt de professionella socialarbetarna tar kvinnan aldrig på sig skulden, kvinnan vet att det inte är normalt att bli slagen annars skulle hon inte dölja det och inte heller göra motstånd. Både Holmberg och Enander (2011) och Hydén (1999) menar att kvinnor inte skulle göra motstånd mot våldet om de inte tycker att det är onormalt. Vi anser att det tyder på att kvinnan inte internaliserar mannens tolkning av våldet som Lundgren (2012) menar, eftersom kvinnan ser att det som mannen gör är fel. I vår undersökning kunde vi inte se, det som Lundgren (2012) beskriver, att kvinnorna inte gör motstånd. Vi kunde inte heller se att kvinnorna anser att våldet är normalt. Vi har svårt att tro att en kvinna i dagens samhälle inte vet om att det är olagligt eller fel att bli misshandlad av sin man. Däremot kan vi se att våldet kan bli någonting som sker dagligen i kvinnans vardag. Men utifrån vår undersökning finner vi inget stöd för normaliseringsprocessen i den meningen att kvinnan inte gör motstånd mot mannens våld och att våldet är normalt för kvinnorna. Vi tycker oss se att undersökningen mer stödjer Holmberg och Enander (2011) samt Hydéns (1999) åsikter om att kvinnan gör motstånd mot mannens våld och att kvinnan är väl medveten om att det hon utsätts för av mannen är fel.

Vi kan konstatera att Lundgren (2012), Holmberg och Enander (2011) och Hydén (1999) tolkar begreppen normalt och normaliseringsbegreppet på olika sätt. Det får oss också att ställa oss frågan om hur begreppet normalt egentligen ska tolkas. För vad som är normalt är en högst subjektiv uppfattning och tolkas olika beroende på person och situation. Men begreppet kan också kopplas till samhällets sociala konstruktioner om

vad som anses normalt i den kulturen en individ lever i. Vad som är normalt för en person är inte normalt för en annan, allt är beroende av tidsålder och kultur men det finns även stora skiftningar inom kulturer och mellan olika grupper. Begreppet normalt kan även antas vara något som en person strävar efter, vad som är eftersträvansvärt och vad som är önskvärt.

9:1 Metoddiskussion

Eftersom vår undersöknings syfte och frågeställning var att undersöka fenomen som sker via interaktioner i människors livsvärld, ansåg vi att kvalitativa intervjuer var det bästa sättet att få svar på frågorna. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) är huvudfokus på livsvärlden i den kvalitativa intervjun. Intervjuaren får vardagsupplevelser omedelbart och neutralt från förklaring. Den kvalitativa intervjun är fokuserad på teman som intervjuaren har bestämt i förväg. Därefter är det upp till intervjuaren hur hen styr intervjun (Kvale & Brinkmann, 2009). Vi hade utifrån våra teman bestämda frågor som informanterna kunde tala fritt kring. Alla informanter fick samma frågor för att vi skulle kunna jämföra svaren mellan informanterna.

Vi inser att kvalitativa intervjuer av de misshandlade kvinnorna hade varit det bästa sättet att få svar på våra frågor, men efter ett etiskt övervägande valde vi att avstå det för att det skulle kunna röra upp för många känslor och det ville vi inte medverka till. Nackdelen med den valda metoden att intervjua professionella var att vi aldrig fick kvinnans direkta information av fenomenet vi ville undersöka och i med det går vi en omväg via de professionella socialarbetarna. Men fördelen var istället att vi fick ett metaperspektiv över fenomenet och det gav oss tillgång till fler kvinnors berättelse.

Informanterna träffar kvinnorna i olika faser av uppbrottsprocessen. De ser inte vad som händer med kvinnorna en lång tid efter uppbrottet. Kvinnomisshandel är ett vanligt förekommande fenomen i samhället men vi kan tänka oss att många kvinnor aldrig söker sig till socialtjänst eller kvinnojour. De kvinnorna har våra informanter av naturliga skäl inte varit i kontakt med och finns därför inte representerade i vår undersökning och det kan påverka resultatet. Våra informanter gav information utifrån sin yrkeserfarenhet och vissa informanter hade mer erfarenhet än andra och det kan påverka svaren vi fick på våra frågor.

9:2 Förslag på vidare forskning

- Det skulle vara intressant att undersöka hur de misshandlade kvinnorna upplever den hjälp de fått från de professionella socialarbetarna som arbetar med kvinnor som utsätts för våld i nära relation.
- Det skulle också vara intressant att undersöka och jämföra vilka attityder socialtjänsten, polisen och kvinnojourer har gentemot kvinnor som utsatts för våld i nära relation.
- Ett annat intressant alternativ är att intervjua män som har använt sig av våld i nära relationer för att få deras perspektiv av situationen.

Referenser

Amnesty (2004). Mäns våld mot kvinnor i nära relationer. En sammanställning om situationen i Sverige.

Brå. (2013) *Misshandel mot kvinnor*. Tillgänglig: <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/kvinnomisshandel.html> (Hämtad 12140217).

Burr, V. (2003). *Social constructionism*. 2. ed. London: Routledge

Eliasson, M. (2000). *Mäns våld mot kvinnor*. Stockholm: Natur & Kultur

Enander, V. & Holmberg, C. (2008). Why Does She Leave? The Leaving Process(es) of Battered Women. *Health Care for Women International*. 29, s. 200-216
DOI:10.1080/07399330801913802

Enander, V. (2011). Ett bortglömt band I Enander, V., Enander, V. & Holmberg, C. *Hur går hon?: om att stödja misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Hermerén, G. (red.) (2011). *God forsknings sed (Elektronisk resurs)*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Holmberg, C. & Enander, V. (2011). *Varför går hon?: om misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Hydén, M. (1999). The world of the fearful: Battered women's narratives of leaving abusive husbands. *Feminism & Psychology* © 1999 SAGE (London, Thousand Oaks and New Delhi), Vol. 9(4): 449–469. DOI: 10.1177/0959353599009004012

Isdal, P. (2001). *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Larsson, S. (2005). (Red.) Larsson, s., Lilja, J. & Mannheimer, K. Kvalitativ metod - en introduktion I *Forskningsmetoder i socialt arbete*. (S. 91-128). Lund: Studentlitteratur.

Lundgren, E. (2012). *Våldets normalisering och andra våldsförståelser*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).

Olsson, H. & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. 3. uppl. Stockholm: Liber

Patton, M., Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. 3. ed. London: SAGE

Payne, M. (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. 2., svenska utg. Stockholm: Natur & Kultur.

Socialstyrelsen. (2006). *Kostnader för våld mot kvinnor*. Tillgänglig: <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2006/2006-131-34> (Hämtad 20140220)

Socialstyrelsen. (2009). *Våldsutsatta kvinnor. Ett utbildningsmaterial för socialtjänstens personal*. Tillgängligt:
<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2009/2009-126-237> (Hämtad 20140220)

Sveriges kommuner och landsting. (2006). *En kunskapsöversikt. Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Katarina Tryck. Tillgängligt:
<http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-177-9.pdf> Hämtad: 20140810

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Tillgängligt: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad 20140224).

Wetherell, M & Maybin, J. (1998). Det "distribuerade" jaget - ett konstruktionistiskt perspektiv. I R. Stevens (red.). (s. 240-302). *Att förstå människor*. Lund: Studentlitteratur.

Wood, J.T. 2001, "The normalization of violence in heterosexual romantic relationships: Women's narratives of love and violence", *Journal of Social & Personal Relationships*, vol. 18, no. 2, pp. 239. DOI: 10.1177/0265407501182005

Övrigt:

FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor, artikel 1.

Bilagor

Bilaga 1. Brev till kvinnojourer och socialtjänster

Hej!

Vi är två socionomstuderande på Högskolan i Gävle. Vi ska skriva vår C-uppsats och skulle behöva er hjälp. Syftet med vår uppsats är att undersöka hur professionella arbetar med kvinnor som varit utsatta för våld i parrelationer. Vi vill bland annat veta hur ni hjälper kvinnorna utifrån det som de berättar om sin livssituation? Vi vill även undersöka hur processen ser ut. Alltså, hur ser ett typiskt ärende ut från början till slut och vilken inriktning och synsätt ni arbetar efter?

För att kunna undersöka det vill vi intervjua 5-6 personer som arbetar med våldsutsatta kvinnor. Vi skulle bli väldigt glada om några anställda inom er verksamhet hade lust och möjlighet att ställa upp på en sådan individuell intervju.

Intervjun kommer att äga rum så snart som möjligt och den kommer att ta ca en timme. Vi kommer till er arbetsplats eller där ni finner det lämpligt att vara. Ni kommer självklart att vara anonyma. Kontakta oss gärna om ni har några frågor.

Mvh/

Anna Hammar och Lotta Dahlström

Kontaktuppgifter:

XXX@student.hig.se

XXX@student.hig.se

Bilaga 2. Intervjuguide

Tema 1: Kvinnans livsvärld

Hur ser kvinnorna på sig själva och sina egna förmågor och resurser?

Vilka skillnader kan det finnas rörande kvinnornas självbild om man jämför innan, under och efter relationen?

Hur resonerar kvinnorna kring eventuella barn som varit involverade i parrelationen?

Hur har kvinnornas relationer till andra personer förändrats under parrelationens gång?

Hur har kvinnornas intressen/arbetsliv förändrats under parrelationens gång?

Tema 2; Förhållandet till mannen

Hur upplever du att kvinnorna tänker om sitt *förhållande*, vad har varit bra respektive dåligt?

Vad beskriver kvinnorna för känslor rörande *mannen*? (Rädsla, kärlek, ilska, sorg, saknad, skam, längtan,

Kan du se några tydliga exempel på om det har varit höga toppar och djupa dalar i förhållandet? Ger dom några såna förklaringar?

Kan du se några tydliga mönster i förhållandena? Tydliga mönster över lag. Hur ett förhållande ser ut?

Teman 3; Våldet i relationen

Vilken/vilka förklaring/ar brukar kvinnorna ge till att männen utövar våld?

På vilka sätt upplever du att kvinnorna har gjort motstånd? (behöver inte vara fysiskt)

På vilket/vilka sätt tar kvinnorna på sig skulden/ansvaret?

På vilket sätt pratar kvinnorna om våldet, anser de att det är normalt att bli misshandlad?

Kan du känna att eller att dom nån gång har, beskriver dom nån gång att dom har makt i förhållandet?

Tema 4; Faktorer för att stanna kvar i- respektive faktorer för att lämna förhållandet

Vilka faktorer nämner kvinnorna som viktiga för att ha stannat i relationen?

Vilka faktorer nämner kvinnorna som viktiga för att lämna relationen?

Övrigt; Finns det någon speciell metod ni arbetar efter, om det finns det, beskriv den.

Om inte, beskriv hur ni arbetar? På vilket sätt, tänker du, kan

metoden/tillvägagångssättet vara verksamt just för kvinnor som utsatts för partnervåld.

